

Установа адукацыі
“Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Рэктар БДУКМ

 Н.У.Карчэўская

«» 2024 г.

Рэгістрацыйны № ВД-686-1эвуч.

УСЕАГУЛЬНАЯ ГІСТОРЫЯ
РАЗДЗЕЛ 3. НОВЫ ЧАС

*Вучэбная праграма
ўстановы вышэйшай адукацыі
па вучэбнай дысцыпліне для спецыяльнасці:
6-05-0322-03 Музейная справа і ахова гісторыка-культурнай спадчыны*

Вучэбная праграма складзена на аснове адукацыйнага стандарту вышэйшай адукацыі АСВА 6-05-0322-03-2023 па спецыяльнасці 6-05-0322-03 Музейная справа і ахова гісторыка-культурнай спадчыны, зацверджанага пастановай Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь ад 21.08.2023 №274, вучэбных планаў БДУКМ па спецыяльнасці 6-05-0322-03 Музейная справа і ахова гісторыка-культурнай спадчыны

СКЛАДАЛЬНІК

Л. У. Ландзіна, доктар гістарычных навук, дацэнт, прафесар кафедры гісторыка-культурнай спадчыны установы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”.

РЭЦЭНЗЕНТЫ

І. Р. Чыкалава, прафесар кафедры ўсеагульнай гісторыі і методыкі выкладання гісторыі дзяржаўнай установы адукацыі “Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка”, доктар гістарычных навук, прафесар;

Д. А. Мігун, прафесар кафедры філасофіі, гісторыі і метадалогіі адукацыі дзяржаўнай установы адукацыі “Рэспубліканскі інстытут вышэйшай школы”, кандыдат гістарычных навук, дацэнт

РЭКАМЕНДАВАНА ДА ЗАЦВЯРДЖЭННЯ:

кафедрай гісторыка-культурнай спадчыны установы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў» (пратакол № 6 ад 25.01.2024 г.);

прэзідыумам навукова-метадычнага савета установы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў» (пратакол № 4 ад 10.04.2024).

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

У сучасным грамадстве вывучэнне і веданне гісторыі накіравана на фарміраванне асобы, якая павінна свядома арыентавацца ў грамадскім і культурным жыцці, разумець і аналізаваць тэндэнцыі і працэсы мінулага і сучаснага, ведаць і ацэньваць дасягненні духоўнай культуры. Пры гэтым засваенне ўсеагульнай гісторыі з'яўляецца неад'емнай часткай гістарычнай свядомасці асобы, таму што дае магчымасць асэнсавання і параўнання гістарычнага і культурнага развіцця сваёй краіны сярод іншых. У максімальнай ступені актуальнымі з'яўляюцца веды па гісторыі для будучых спецыялістаў у сферы музейнай справы і аховы гісторыка-культурнай спадчыны, дзе выкладанне ўсеагульнай гісторыі вядзецца, ў параўнанні з іншымі спецыяльнасцямі, паглыблена і ў значна большым аб'ёме.

Важнасць перыяду Новага часу у гісторыі нельга перабольшыць. Менавіта ў гэты перыяд Еўропа заняла лідэрскія пазіцыі, прайшлі буйнейшыя буржуазныя рэвалюцыі, разгарнуліся працэсы Рэфармацыі і Асветы, еўрапейская цывілізацыя выйшла далёка за межы еўразійскага кантынента, а гісторыя набыла сусветны характар.

Прапануемая для студэнтаў спецыяльнасці «Музейная справа і ахова гісторыка-культурнай спадчыны» вучэбная дысцыпліна прадугледжвае разгляд гістарычных і культурных працэсаў у сусветным кантэксце на працягу XVI – пачатку XX ст. У адпаведнасці з прынцыпам гістарызму і гісторыка-генетычным метадам матэрыял выкладаецца ў храналагічнай паслядоўнасці, разглядаюцца сацыяльна-эканамічныя, палітычныя, культурныя аспекты развіцця сусветнай супольнасці і асобных краін. Асобна аналізуюцца праблемы, якія мелі агульнагістарычнае значэнне. Значная ўвага нададзена матэрыялу ў рэчышчы парадыгмы культурнай антрапалогіі.

Мэтай выкладання ўсеагульнай гісторыі Новага часу з'яўляецца фарміраванне прафесійных кампетэнцый будучых спецыялістаў у галіне музеязнаўства і аховы гісторыка-культурнай спадчыны ў кантэксце вывучаемай дысцыпліны, матывацыі для набывання новых ведаў і іх прымянення ў прафесійным і штодзённым асяроддзі.

Задачамі вучэбнай дысцыпліны з'яўляюцца:

- вызначэнне месца і ролі Новага часу ў сусветнай гісторыі, падыходаў да перыядызацыі Новага часу, а таксама праблем інтэрпрэтацыі і выкарыстання адпаведнай тэрміналогіі;

- усведамленне цэласнасці сусветна-гістарычнага працэсу, сувязі і пераемнасці ў развіцці цывілізацый, краін і народаў;

- адлюстраванне паступовага разгортвання гістарычнага развіцця з выяўленнем краін – лідэраў у канкрэтныя эпохі, з разуменнем нераўнамернасці і пераемнасці гэтага працэса;

- сістэмнае бачанне гістарычнага працэса праз сінхранізацыю, аналогіі, параўнанне, вылучэнне сувязяў прычын і наступстваў;

- выхаванне павагі да гісторыка-культурнай спадчыны розных народаў,

суаднясенне дасягненняў сусветнай і айчыннай матэрыяльнай і духоўнай культуры;

- абеспячэнне пераемнасці і ўзаемасувязі матэрыяла выкладаемай вучэбнай дысцыпліны з ведамі, атрыманымі ў сярэдняй школе, а таксама са зместам сумежных дысцыплін праз міжпрадметныя сувязі.

У выніку вывучэння вучэбнай дысцыпліны студэнт *павінен ведаць:*

- значэнне перыяду Новага часу ў сусветнай гісторыі, крытэрыі перыядызацыі, змест і структуру вучэбнай дысцыпліны;

- асноўныя тэндэнцыі, працэсы і падзеі ў развіцці цывілізацый, краін і народаў;

- асаблівасці развіцця заходняй і усходняй цывілізацыйнай мадэлі;

- уплыў сацыяльных і культурных інстытутаў, якія склаліся ў Сярэднявеччы, на гістарычныя працэсы наступных перыядаў.

Студэнт павінен *умець:*

- параўноўваць і інтэрпрэтаваць розныя пункты гледжання, выпрацоўваць і аргументаваць уласныя меркаванні;

- чытаць інфармацыю гістарычных карт, схем, дыяграм, а таксама ілюстрацыйнага матэрыялу;

- прымяняць у кантэксце разгляду сусветнай гісторыі веды па сумежных дысцыплінах (сусветнай мастацкай культуры, філасофіі, сусветнай літаратуры, рэлігіязнаўстве, культуралогіі, айчынай гісторыі і г.д.);

- аналізаваць гістарычныя працэсы і падзеі, ацэньваць гістарычныя з’явы і персаналіі.

Студэнт павінен *валодаць:*

- навыкамі сістэматызацыі атрыманых ведаў;

- уменнем выкарыстоўваць атрыманыя веды на практыцы пад час семінарскіх заняткаў;

- навыкамі стварэння інфармацыйных прадуктаў розных відаў па тэме вучэбнай дысцыпліны.

У рамках адукацыйнага працэсу па вучэбнай дысцыпліне студэнт павінен не толькі набыць тэарэтычныя і практычныя веды, уменні і навыкі па спецыяльнасці, але і развіць свій каштоўнасна-асабасны, духоўны патэнцыял сфарміраваць якасці патрыёта і грамадзяніна, гатовага да актыўнага ўдзелу ў сацыяльна-культурным жыцці краіны.

Засваенне вучэбнай дысцыпліны “Усеагульная гісторыя. Раздзел 3. Новы час” павінна забяспечыць фарміраванне наступных кампетэнцый:

УК-4 Працаваць у камандзе, талерантна ўспрымаць сацыяльныя, канфесійныя, культурныя і іншыя адрозненні;

УК-7 Валодаць здольнасцю аналізаваць працэсы дзяржаўнага будаўніцтва ў розныя гістарычныя перыяды, выяўляць фактары і механізмы гістарычных змен, вызначаць сацыяльна-палітычнае значэнне гістарычных падзей (асоб, артэфактаў і сімвалаў) для сучаснай беларускай дзяржаўнасці, дасканала выкарыстоўваць выяўленыя заканамернасці ў працэсе фарміравання грамадзянскай ідэнтычнасці;

УК-12 Выхначаць і аналізаваць асноўныя этапы, фактары і заканамернасці гістарычнага развіцця грамадства для фарміравання грамадзянскай пазіцыі;

БПК-3 Аналізаваць і ацэньваць асноўныя гістарычныя падзеі і працэсы, дасягненні сусветнай і айчыннай культуры, агульныя заканамернасці фарміравання культурнай спадчыны;

БПК-4 Інтэрпрэтаваць гісторыю сусветных цывілізацый, вызначаць асаблівасці этнічных супольнасцей, культур і іх эвалюцыю, агульную сацыякультурную сітуацыю.

У адпаведнасці з вучэбным планам на вывучэнне вучэбнай дысцыпліны “Усеагульная гісторыя. Раздзел 3. Новы час” прадугледжана 176 гадзін, з іх 86 аўдыторных. Прыкладнае размеркаванне аўдыторных гадзін па відах заняткаў: лекцыі – 48 гадзін, семінарскія заняткі – 34 гадзіны. Форма правядзення бягучай атэстацыі – вуснае апытанне. Форма правядзення прамежкавай атэстацыі – залік.

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА МАТЭРЫЯЛУ

Уводзіны

Паходжанне тэрміна “Новая гісторыя”. Перыядызацыя і розныя падыходы да яе. Змест паняцця “ранні Новы час”.

Гістарычны змест Новага часу. Выхад Еўропы на пазіцыі сусветнага лідэра. Адраджэнне, Рэфармацыя і Асвета як сацыяльныя і духоўныя рэвалюцыі Новага часу. Фарміраванне індустрыяльнага грамадства. Буржуазныя рэвалюцыі і іх значэнне. Узнікненне ідэі правоў асобы і прававой дзяржавы. Сацыялістычныя дактрыны. Секулярызацыя свядомасці. Навуковыя і культурныя дасягненні новага часу. Першая сусветная вайна як паказчык крызісу заходняй цывілізацыі.

Пачатак вывучэння новай гісторыі. “Руская школа” новай гісторыі і прыярытэты яе даследаванняў. Асноўныя накірункі вывучэння новай гісторыі ў савецкай гістарыяграфіі. Сучасная навістыка.

Раздзел I. Краіны Еўропы і Амерыкі ў XVI – XVIII ст.

Тэма 1. Эканамічнае, палітычнае і сацыякультурнае развіццё еўрапейскіх краін у XVI–XVIII ст.

Тыпалогія гаспадарчага і сацыяльнага развіцця Еўропы ў ранні Новы час. Капіталістычная і феадальная тэндэнцыі. Мануфактурная вытворчасць, банкі, фарміраванне буржуазіі. Англія і Галандыя як краіны пануючай капіталістычнай тэндэнцыі. Рэгіён спалучэння феадальных і капіталістычных структур (Францыя, Швецыя і інш.). Прычыны заняпаду Іспаніі, Партугаліі, Паўночнай Італіі, Паўднёвай Германіі. Рэгіён “другога выдання прыгонніцтва” (Чэхія, Венгрыя, Рэч Паспалітая, Расія, Прыбалтыка).

Палітычны лад вядучых краін Еўропы. Сутнасць абсалютызма і фактары яго фарміравання. Французскі абсалютызм – класічны варыянт абсалютнай манархіі. Манархіі іспанскіх і аўстрыйскіх Габсбургаў. Ваенна-бюракратычны характар манархіі ў Прусіі і Брандэнбургу. Асаблівасці абсалютнай манархіі ў Швецыі. Расійскі абсалютызм і яго спецыфіка.

Сацыякультурнае развіццё Еўропы ў XVI–XVIII ст. “Стары парадак”. Саслоўі і сацыяльныя групы. “Куртуазнасць” і “цывілізаванасць”. Дэманаманія і рэлігійная нецярпімасць.

Рэнесанс, барока і класіцызм. Разгортванне навуковай рэвалюцыі. Якаснае змяненні ў светапоглядзе і ладзе жыцця. Дынаміка дэмаграфічнага становішча і змяненні ў паўсядзённым жыцці.

Тэма 2. Вялікія геаграфічныя адкрыцці і іх вынікі

Сутнасць і перадумовы Вялікіх геаграфічных адкрыццяў. Экспедыцыя Б. Дыяса. Экспедыцыі Х. Калумба. Адкрыццё марскога шляху ў Індыю. Каланіяльныя захопы партугальцаў на Індыйскім узбярэжжы. Адкрыццё Ціхага акіяна і Баранцава мора. Першае кругасветнае падарожжа. Ф. Магелан. Кругасветная экспедыцыя Ф. Дрэйка.

Экспедыцыя Ф. Картэса ў Мексіку. Заваяванне Перу Ф. Пісара.

Каланіяльная сістэма Іспаніі і Партугаліі. Рабства. Сродкі калоній як аснова першапачатковага наапаўнення. Наступствы Вялікіх геаграфічных адкрыццяў.

Сацыяльная і этнічная структура, гаспадарка і кіраванне Лацінскай Амерыкі. Узаемны ўплыў еўрапейскай і мясцовых культур. Місіянерская дзейнасць каталіцкай царквы. Узнікненне культу Гуадалупскай Божай Маці. Літаратурная дзейнасць Б. дэ Лас Касаса і Х. Інэс дэ Ла Крус.

Тэма 3. Рэфармацыя і яе распаўсюджванне ў Еўропе. Контррэфармацыя

Сутнасць і перадумовы Рэфармацыі. Раннія рэфармацыйныя рухі. Роля папскай улады. Перадумовы Рэфармацыі ў Германіі. Гуманізм (Э. Ратэрдамскі, У. фон Гутэн і г.д.). Капіталістычныя і феадальныя элементы ў эканоміцы. Раздробленасць Германіі. Роля каталіцкай царквы.

Сацыяльныя супярэчнасці ў пачатку XVI ст. Таварыствы “Башмак” і “Бедны Конрад”. Актывізацыя рыцарства і гараджан. Гандаль індальгенцыямі. М. Лютэр і “95 тэзісаў”. Папская була 1521 г. Вормскі рэйхстаг 1521 г. Імператарскі эдыкт 1521 г. Лютэранская царква. Княжацкі, рыцарскі і сялянска-плебейскі кірункі Рэфармацыі. Рыцарскае паўстанне. Т. Мюнцэр. Вялікая Сялянская вайна. Праграмы паўстаўшых. Вынікі Рэфармацыі ў Германіі. Пратэстантызм. Аўгсбургскі рэлігійны мір. Фарміраванне германскага княжацкага абсалютызма.

Распаўсюджванне Рэфармацыі ў Швейцарыі. Цвінгліянства і кальвінізм. Правядзенне Рэфармацыі “зверху” ў Англіі. Дзейнасць Генрыха VIII. Акт аб супрэматыі. Англіканскі сімвал веры. Марыя Цюдор і Лізавета I. Правядзенне Рэфармацыі і ўмацаванне англійскай манархіі. Рэфармацыя ў Францыі. Католікі і гугеноты. Рэлігійныя войны і барацьба за каралеўскі трон. Варфаламееўская ноч. Нанцкі эдыкт.

Сутнасць Контррэфармацыі. Тэрміны “канфесійная эпоха” і “каталіцкае адраджэнне”. Раскол Еўропы. Супрацьстаянне Англіі і Іспаніі. Дзейнасць інквізіцыі. Стварэнне, структура і дзейнасць ордэна езуітаў. Трыдэнцкі сабор і яго значэнне. Уніяцкая царква.

Тэма 4. Нідэрландская буржуазная рэвалюцыя і яе значэнне

Палітыка Іспаніі ў Нідэрландах. Рэлігійная сітуацыя ў краіне. Эканамічныя перадумовы і наапаўненне сацыяльнай напружанасці. Апазіцыя знаці і яе патрабаванні. Пачатак рэвалюцыі. Паўстанне іконаборцаў 1556 г. Дыктатура герцага Альбы. Лясныя і марскія гёзы. Планы В. Аранскага і дваранска-буржуазнай апазіцыі. Паўстанне 1572 г. “Генцкае супааенне”. “Вечны эдыкт” 1577 г. Араская і Утрэхтская уніі. Канчатковы разрыў Генеральных Штатаў з Філіпам II. Стварэнне Рэспублікі Аб’яднаных правінцый. Перамір’е 1609 г. і яго ўмовы. Перамога рэвалюцыі і яе значэнне.

Нідэрланды як рэгіён перадавых тэхналогій, мануфактурнай вытворчасці і інтэнсіўнай сельскай гаспадаркі. Галандскія купцы ў міжнародным гандлі. Інтэлектуальнае і мастацкае жыццё Нідэрландаў. Развіццё філасофскай і палітычнай думкі (Г. Гроцы, Б. Спіноза).

Тэма 5. Міжнародныя адносіны ў XVI–XVIII ст.

Секулярызацыя міждзяржаўных адносін, наданне прыярытэту інтарэсам суверэннай свецкай дзяржавы. Дынастычны характар войн. Кааліцыйныя войны і ідэя “раўнавагі сіл”.

Палітычная карта Еўропы ў ранні Новы час. Раскол Еўропы на пратэстанцкую і каталіцкую. Саперніцтва Англіі і Іспаніі. Фарміраванне каланіяльных імперый і падзел сфер уплыву паміж Іспаніяй і Партугаліяй. Прэтэнзіі Габсбургаў на еўрапейскую гегемонію. Барацьба за Паўночную Італію. Італьянскія войны. Росквіт Асманскай імперыі і пагроза турэцкага нашэсця для еўрапейскіх краін. Рост супярэчнасцей паміж Польшчай і Вялікім княствам Літоўскім і Рускай дзяржавай. Барацьба Расіі за выхад да Балтыйскага мора. Лівонская вайна і стварэнне Рэчы Паспалітай.

Трыццацігадовая вайна і яе наступствы. Уплыў Англійскай рэвалюцыі на міжнародныя адносіны. Узмацненне Швецыі. Апагей уплыву Францыі і войны Людовіка XIV. Узрастанне ўплыву Расіі і барацьба за выхад да Балтыйскага мора. Паўночная вайна. Аўстра-турэцкія і руска-турэцкія войны XVIII ст. і іх вынікі. Англа-французскае саперніцтва і аўстра-прускае супрацьстаянне. Захоп Англіяй Канады і Ост-Індыі. Уваходжанне Расіі ў лік вялікіх еўрапейскіх дзяржаў. Вайна за іспанскую спадчыну, за польскую спадчыну, за аўстрыйскую спадчыну. Сямігадовая вайна. Барацьба Англіі і Францыі ў калоніях. Вайна за незалежнасць паўночнаамерыканскіх калоній Англіі ў сістэме міжнародных адносін. Заняпад Рэчы Паспалітай і яе падзелы.

Тэма 6. Англія ў XVI ст.

Асаблівасці сацыяльна-эканамічнага развіцця Англіі. Аграрны пераварот. Віды землекарыстання. Агаражванні. Пауперызацыя. Законы супраць бедных. Англійскія мануфактуры. Гандаль і купецтва. Асаблівасці саслоўнага ладу англійскага грамадства. Тытулованая і нетытулованая знаць. Сквайры, джэнтльмены, джэнтры.

Усталяванне англійскага абсалютызма пры Генрыхе VII Цюдоры, ўзмацненне каралеўскай юрысдыкцыі, стварэнне “цюдараўскай арыстакратыі”. Умацаванне абсалютнай манархіі пры Генрыху VIII. АКароль Пачатак Рэфармацыі. Канфлікт Генрыху VIII з папай і разрыў з Рымам. “Акт аб супрэматыі”. Секулярызацыя царкоўных маёмасцей. Палітычны крызіс сярэдзіны стагоддзя. Эдуард VI і далейшае правядзенне Рэфармацыі. “42 артыкула веры”. Каталіцкая рэакцыя пры Марыі Цюдор.

Росквіт англійскага абсалютызма пры Лізаветце I. Дынаміка адносін манархіі і парламента. Рэлігійныя супярэчнасці і ўсталяванне англіканізма. Лізавета I і Марыя Сцюарт. Вайна з Іспаніяй і гібель “Непераможнай армады”. Развіццё прамысловасці і гандлю, пратэктарызм. Асоба Лізаветы I. Росквіт англійскага Рэнэсанса. Грамадская думка (Ф. Бэкан, Т. Мор і інш.). Тэатр і літаратура (К. Марло, У. Шэкспір, паэты-лізаветцінцы).

Тэма 7. Англія ў XVII–XVIII ст. Англіійская буржуазная рэвалюцыя і фарміраванне парламентаўскага ладу

Прыход да ўлады дынастыі Сцюартаў. Пурытанізм. Спрэчкі аб каралеўскай прэрагатыве. Абвастранне канфрантацыі пры Карле I. Беспарламенцкае кіраванне. Паўстанне ў Шатландыі. Канфлікт манархіі і парламента і пачатак грамадзянскай вайны. А. Кромвель. Плыні сярод паўстаўшых. Крызіс у арміі і канферэнцыя ў Пётні. “Прайдава чыстка” парламента і дамінаванне індэпэндэнтаў. Суд і смяротнае пакаранне караля.

Індэпэндэнтская рэспубліка і яе ўнутрыпалітычныя складанасці. Рух левелераў і дыгераў. Навігацыйны акт. Англа-гalandская вайна. Заваяванне Ірландыі і Шатландыі. Пратэктарат Кромвеля. Палітычны крызіс. Рэстаўрацыя Сцюартаў. Карл II. “Habeas corpus act”. Вігі і торы. Якаў II і яго канфлікт з грамадствам. “Славутая рэвалюцыя”. Вільгельм III і “Біль аб правах”.

Разгортванне аграрнага і прамысловага пераварота ў Англіі. Развіццё канстытуцыйнай манархіі. “Акт аб наследаванні прастола”. Гановерская дынастыя. Унія з Шатландыяй і абвясчэнне Вялікабрытаніі. Геаргіянскае праўленне і ўмацаванне парламентарызма. Знешнепалітычныя поспехі Англіі і стварэнне каланіяльнай імперыі. Англіійская выбарчая сістэма.

Сацыякультурнае развіццё англійскага грамадства. Фарміраванне і развіццё ідэй Асветы (Т. Гобс, Дж. Лок, Дж. Мільтан і інш.). Англіійская літаратура, тэатр і публіцыстыка (Б. Мандэвіль, Р. Шэрыдан, Дж. Свіфт і інш.).

Тэма 8. Францыя ў XVI–XVIII ст. Росквіт і заняпад французскага абсалютызма

Асаблівасці фарміравання французскага абсалютызма. Станаўленне абсалютнай манархіі пры Францыску I і Генрыху II. Італьянскія войны. Распаўсюджанне рэфармацыйных ідэй. Гугеноты. Рэлігійныя войны і барацьба прыдворных групавак. Кацярына Медычы і спробы ўсталявання кампраміса. Варфаламееўская ноч. Дынастычны крызіс. “Вайна трох Генрыхаў”. Нанцкі эдыкт. Стабілізацыя краіны пры Генрыху IV.

Сацыяльна-палітычны ідэал і мерапрыемствы кардынала Рышэлье. Палітычная барацьба пасля смерці Людовіка XIII. Мазарыні і Фронда. Росквіт французскага абсалютызма пры Людовіку XIV. Кальбертызм. Знешняя палітыка Людовіка XIV. Рэлігійная нецярпімасць. Янсэнізм і квіетызм.

Рэгенцтва. Людовік XV і яго спробы ўрэгулявання рэлігійных і палітычных праблем. Манархія і парламенты. Спробы рэфармавання падатковай сістэмы. Францыя ў еўрапейскіх войнах XVIII ст.

Сацыякультурнае развіццё французскага грамадства ў эпоху Рэнэсанса. Філасофія і прававая думка (Ж. Бадэн, М. Мантэнь, Р. Дэкарт і г.д.). Прыдворная культура. Куртуазнасць і прэцыёзнасць. Французскі класіцызм (П. Карнэль, Ж.-Б. Мальер, Н. Буало, Ж. дэ Лафонтэн, Ж. Расін, М. Пусен і г.д.). Палітыка манархіі ў галіне культуры. Рышэлье і Мазарыні як буйнейшыя калекцыянеры твораў мастацтва. Змяненне жыццёвых стандартаў

у эпоху Асветы. Французскія асветнікі (Вальтэр, Д. Дыдро, Ш. Монтэск'е, Ж.-Ж. Русо і г.д.). Фізіякраты. “Энцыклапедыя”. Літаратура і мастацтва (П. Бамаршэ, Ш. дэ Лакло, А.-Ф. Прэво, А. Вато, Ф. Бушэ, Ж.-Б. Шардэн, Ж.-Л. Давід і г.д.).

Тэма 9. Дзяржавы аўстрыйскіх і іспанскіх Габсбургаў ў ранні Новы час

Тэрытарыяльная будова і палітычны лад Свяшчэннай Рымскай імперыі. “Залатая була”. Імперыя і папства. Аўстрыя як спадчыныя землі Габсбургаў. “Прагматычная санкцыя” і вайна за аўстрыйскую спадчыну. “Асвечаны абсалютызм” Марыі-Тэрэзіі. Іосіф II – “рэвалюцыянер на троне”. Знешнепалітычныя прыярытэты Аўстрыі.

Мецэнатская дзейнасць Габсбургаў. Калекцыяніраванне і арганізацыя першай кунсткамеры ў Вене. Мастацкая калекцыя Рудольфа II. Венская класічная школа ў музычным мастацтве (Й. Гайдн, В. А. Моцарт і інш.).

Перадача Карлам V улады над Іспаніяй свайму сыну Філіпу. Асаблівасці іспанскага абсалютызма. Аслабленне іспанскай манархіі ў XVII ст. Камарылья. Супрацьстаянне іспанскіх Габсбургаў з пратэстанцкімі краінамі. Каланіяльныя валоданні Іспаніі. Спецыфіка эканамічнага развіцця і прычыны гаспадарчага рэгрэса. Выгнанне марыскаў і рэлігійная нецярпімасць. Вайна за іспанскую спадчыну. Усталяванне ў Іспаніі Бурбонаў і іх мерапрыемствы.

Культурны ўздыі Іспаніі ў ранні Новы час. Літаратура (М. Сервантэс, Л. дэ Вега, Ц. дэ Маліна, П. Кальдэрон, Ф. дэ Кеведа, Б. Грасіян), мастацтва (Эль Грэка, Х. дэ Рыбера, Д. Веласкес, Б. Э. Мурылья і інш.).

Тэма 10. Узвышэнне Прусіі і Брандэнбурга

Развіццё германскіх зямель пасля Трыццацігадовай вайны. Узвышэнне Брандэнбурга. Мерапрыемствы Гогенцолернаў і складанне прускай мадэлі абсалютызма. Ператварэнне Прусіі ў каралеўства. Спецыфіка прускай абсалютнай манархіі. Эканамічная палітыка. Кантанальная рэформа. “Асвечаны абсалютызм” Фрыдрыха II. Эканамічная, палітычная і культурная роль Саксоніі. Знешнепалітычныя прыярытэты Прусіі. Удзел яе ў вайне за Айтсрыйскую спадчыну і Сямігадовай вайне. Германскія дзяржавы ў перыяд Французскай рэвалюцыі і напалеонаўскіх войн.

Культурнае развіццё германскіх зямель. Мецэнатства. Заснаванне Дрэздэнскай карціннай галерэі. Выхад у Лейпцыгу першай германскай газеты. Развіццё універсітэтаў. Філасофія і навука (Г. Лейбніц, Г. Лесінг, Х. Вольф, І. Кант і г.д.). Германская музыка эпохі барока (І.-С. Бах, Х. Глюк, Г.Ф. Гендэль і інш.) Асветніцтва ў Германіі (І. Гётэ, Г. Лесінг, Ф. Шылер і інш.).

Тэма 11. Скандынаўскія краіны ў ранні Новы час. Швецыя ў XVI–XVIII ст.

Швецыя, Данія і Нарвегія ва ўмовах Кальмарскай уніі. Адасабленне Швецыі. Крысціян II і ўмацаванне каралеўскай улады ў Даніі. Уварванне ў Швецыю і “стакгольмская крывавая баня”. Нацыянальна-вызваленчае паўстанне і прыход да ўлады дынастыі Ваза ў Швецыі.

Правядзенне Рэфармацыі “зверху” і ўмацаванні каралеўскай ўлады пры Густаве I Вазе. Руска-шведскія адносіны. Лівонская вайна і пашырэнне шведскіх уладанняў. Дзяржаўны пераварот 1568 г. Прыход да ўлады Юхана Вазы. Саюз з Рэччу Паспалітай. Апазіцыйны рух у Швецыі і руска-шведскае збліжэнне. Замацаванне Швецыі на Фінскім заліве і ў Карэліі. Густаў II Адольф і развіццё шведскага абсалютызма. Швецыя ў Трыццацігадовай вайне. Актывізацыя знешняй палітыкі пры Карле X Густаве і вайна супраць Рэчы Паспалітай. Палітычны крызіс у краіне і меры Карла XI па ўмацаванні асабістай улады. Карл XII і Вялікая Паўночная вайна. Паражэнне Швецыі ў Паўночнай вайне і пачатак крызіса шведскага абсалютызма. Данія і Швецыя ў перыяд “асвечанага абсалютызма”. Манархічны крызіс у Даніі і рэформы I. Струэнзе. Узмацненне ролі арыстакратыі ў Швецыі пасля смерці Карла XII. “Форма праўлення” і ўсталяванне ў Швецыі абмежаванай манархіі. “Калпакі” і “капялюшы”. Густаў III і частковае аднаўленне абсалютызма. Швецыя ў антыфранцузскіх кааліцыях.

Асаблівасці сацыяльнага ладу Швецыі. Свабодныя сяляне і гараджане як апора манархіі. Эканамічнае развіццё скандынаўскіх краін. Аграрны ўздым XVI ст. Катэгорыі сялянства ў Швецыі, Даніі і Нарвегіі. Развіццё мануфактур і роля дзяржавы ў мануфактурнай вытворчасці. Знешні ў ўнутраны гандаль.

Тэма 12. Еўрапейскае Адраджэнне

Значэнне тэрміна “Адраджэнне” і фактары развіцця рэнесанснай культуры. Супярэчнасці ідэалогіі і практыкі Рэнесанса.

Італьянскі Рэнесанс як ўзор для Еўропы. Гуманізм. Збіральніцтва прыватных калекцый і стварэнне першых музейных устаноў. Чынквічэнта. “Тытаны Адраджэння” (Л. Арыёста, Мікеланджэла, Л. да Вінчы, Тыцыян, Б. Чэліні, Караваджа, Дж. Берніні і інш.). Маньерызм. Асаблівасці французскага Адраджэння. Росквіт рэнесанснай літаратуры (Ф. Рабле, Ж. дю Беле, П. Рансар, К. Маро, М. Наварская і інш.). Прыдворная культура. Куртуазнасць. Англійскі Рэнесанс. Грамадская думка (Ф. Бэкан, Т. Мор і інш.). Тэатр і літаратура (К. Марло, У. Шэкспір, паэты-лізаветаўцы). “Паўночнае Адраджэнне”. Галандская і фламандская школы жывапісу (І. Босх, П. Брэйгель Старэйшы, Ф. Рэмбрандт, П. Рубенс, Ф. Халс і інш.).

Тэма 13. Расійская дзяржава ў XVI–XVII ст.

Тэрыторыя і насельніцтва. Гаспадарчае развіццё. Класы і саслоўныя групы. Сістэма ўлады. Умацаванне дзяржавы пры Іване III і Васілі III. Сутыкненні з Вялікім княствам Літоўскім. “Масква – трэці Рым”. Іван IV.

“Выбраная рада”. Судзебнік 1550 г. Адмена кармленняў. Апрычніна і яе значэнне. Знешняя палітыка. Далучэнне Казані і Астрахані. Лівонская вайна.

Дынастычны крызіс. Смерць царэвіча Дзмітрыя. Праўленне Барыса Гадунова. Гаспадарчая катастрофа пачатку XVII ст. Ілжэдзмітрый I. Умяшальніцтва Рэчы Паспалітай і ідэя далучэння рускіх зямель. Васіль Шуйскі. Паўстанне I. Балотнікава. Ілжэдзмітрый II. Інтэрвенцыя Рэчы Паспалітай. “Сямібаяршчына”. Першае і другое апалчэнне. Выбранне царом Міхаіла Раманава. Аднаўленне краіны пасля Смуты. Адносіны Расіі са Швецыяй і Рэччу Паспалітай.

Праўленне Аляксея Міхайлавіча і ўмацаванне абсалютызму. Саборнае ўлажэнне. Дзяржава і царква. Раскол. Пераемнікі Аляксея Міхайлавіча. Эканамічнае развіццё Расіі. Першыя мануфактуры. Фарміраванне ўсерасійскага рынку. “Бунташны век”. “Медны бунт”. “Саляны бунт”. Сялянская вайна пад кіраўніцтвам С. Разіна. Знешняя палітыка Расіі. Украіна і вайна з Рэччу Паспалітай. Руска-шведскія і руска-турэцкія адносіны.

“Абміршчэнне” культуры. “Дамастрой” як нарматыўны звод паўсядзённага жыцця. Адукацыя. Заснаванне Славяна-грэка-лацінскай акадэміі. Літаратура. Народная творчасць. Ікананіс. Зараджэнне тэатра.

Тэма 14. Расійская імперыя ў XVIII ст.

Пётр I і яго рэформы. Палітычны ідэал Пятра. Становішча праваслаўнай царквы. Паўночная вайна. Пруцкі паход. Выхад Расіі да Балтыйскага мора і абвясчэнне Расійскай імперыі.

Барацьба за ўладу пасля смерці Пятра I. Меншыкаў. Кацярына I. Пётр II. Спроба абмежавання манархіі. Ганна Іаанаўна. Біронаўшчына. Знешняя палітыка Расіі. Лізавета Пятроўна і стабілізацыя краіны. Рост прывілеяў дваранства. Удзел Расіі ў Сямігадовай вайне. Руска-турэцкія адносіны. Пётр III. Маніфест аб вольнасці дваранства, секулярызацыя царкоўных зямель. Змены ў знешняй палітыцы. Пераварот 1762 г.

Кацярына II і “асветны абсалютызм”. “Наказ” і дзейнасць Улажэннай камісіі. Сялянскае пытанне. Сялянская вайна пад кіраўніцтвам Е. Пугачова і яе наступствы. Змены ў палітычным курсе пад уплывам Вялікай французскай рэвалюцыі. Міжнароднае становішча Расіі. Руска-турэцкія войны і выхад да Чорнага мора. “Грэчаскі праект”. Руска-шведскія адносіны. Падзелы Рэчы Паспалітай. Змены ва ўнутранай і знешняй палітыцы пры Паўле I. Супярэчнасці кіравання. Рост палітычнай напружанасці і забойства Паўла I.

Значэнне пятроўскіх рэформ і “асветнага абсалютызма”. Адкрыццё Акадэміі навук і Маскоўскага універсітэта. Заснаванне Кунсткамеры і Эрмітажа. Дзейнасць М. В. Ламаносава. Класіцызм ў літаратуры (А. П. Сумарокаў, М. В. Ламаносаў, Д. В. Фанвізін, Г. Р. Дзяржавін і г.д.). Асветніцтва (М. І. Новікаў, А. М. Радзівілаў). Выяўленчае мастацтва і музыка (Ф. С. Рокатаў, Д. Р. Лявонкі, У. Л. Баравікоўскі, А. П. Ласенка, С. Ф. Шчадрын, Д. С. Бартнянскі і інш.). Архітэктура і скульптура класіцызма (М. Казакоў, В. Бажэнаў, Э. Фальканэ, Ф. Шубін). Еўрапеізацыя побыту і нормаў.

Тэма 15. Славянскія народы ў ранні Новы час

Усталяванне фальваркавай гаспадаркі і прыгонніцтва ў Польшчы і Вялікім княстве Літоўскім. “Валочная памера”. Сацыяльныя канфлікты ў XVI–XVII ст. Рэфармацыя і яе спецыфіка ў Польшчы. Арыентацыя Польшчы на Габсбургаў. Пераход Прусіі і Курляндзі ў васальную залежнасць ад Польшчы. Заключэнне Люблінскай уніі. Узростанне ролі шляхты і сойма. Адсутнасць мяшчанства ў сойме Рэчы Паспалітай. Знешняя палітыка. Адносіны ў Расіяй і Швецыяй. Лівонская вайна і Смута ў Расіі. “Крывавы патап” і пачатак заняпаду Рэчы Паспалітай. Рэч Паспалітая ў планах суседніх дзяржаў. Паўночная вайна. “Саскія часы” і ўплыў Расіі. Нацыянальныя і рэлігійныя супярэчнасці. Магнацкая анархія. Тры падзелы Рэчы Паспалітай.

Уключэнне Чэхіі ў склад імперыі Габсбургаў. Чэшскае паўстанне 1618–1620 гг. і ператварэнне Чэхіі ў правінцыю. Сельская гаспадарка і прамысловасць. Становішча сялянства. Рэлігійныя супярэчнасці ў Чэхіі і Багеміі. Паўстанне ў Празе і пачатак Трыццацігадовай вайны. Нацыянальнае адраджэнне ў Чэхіі ў канцы XVIII ст.

Уваходжанне ў склад Асманскай імперыі Македоніі, Балгарыі, Сербіі, Грэцыі, Албаніі, Босніі і Герцагавіны. Харватыя як тэрыторыя Турцыі, Аўстрыі і Венецыі. Ісламізацыя. “Падатак крывёй”. Барацьба супраць турэцкага панавання. Рухі гайдукаў і ўскокаў.

Тэма 16. Барацьба паўночнаамерыканскіх калоній Англіі за незалежнасць. Утварэнне ЗША

Перадумовы вайны за незалежнасць. Крыніцы прытока насельніцтва. Рэгіянальныя адрозненні эканамічнага ладу. Рэлігійны склад насельніцтва. Палітыка метраполіі ў галіне эканомікі і кіравання. Рост апазіцыі. Ідэалагічнае абгрунтаванне амерыканскай рэвалюцыі (Т. Джэферсан, Б. Франклін). “Бостанскае піццё гарбаты”. Пачатак ваенных дзеянняў і суадносіны сіл бакоў. Плыні ў грамадстве і пануючым класе. Дэкларацыя незалежнасці. Вайна за незалежнасць і пазіцыя еўрапейскіх дзяржаў. Саюз з Францыяй і дапамога Іспаніі. “Узброены нейтралітэт”. Версальскі мір.

Канстытуцыя 1787 г. Паўстанне Д. Шэйса. “Біль аб правах”. Капіталістычнае развіццё ЗША і набыццё новых тэрыторый. Поўнач і Поўдзень. Адносіны амерыканцаў да карэннага насельніцтва.

Тэма 17. Вялікая французская буржуазная рэвалюцыя

Нарастанне эканамічных і палітычных праблем абсалютнай манархіі. Прыход да ўлады Людовіка XVI, спробы рэформавання, падзенне аўтарытэту манархіі. Рэформы Цюрга. Скліканне Генеральных штатаў і канфлікт са слоўяў з уладай. Узяцце Бастыліі. Устаноўчы сход. Панаванне канстытуцыялістаў. Адмена феадальных павіннасцей. “Дэкларацыя правоў чалавека і грамадзяніна”. Канстытуцыя 1791 г. Рост рэвалюцыйных таварыстваў і клубаў. Варэнскі крызіс. Рост рэспубліканскага руху. Паўстанне 10 жніўня 1792 г. і прыход да ўлады жырандыстаў. Устанаўленне рэспублікі.

Пільніцкая дэкларацыя і пачатак рэвалюцыйных войнаў. Арганізацыя жыцця ва ўмовах вайны. Перамогі французскай арміі. Супраціўленне рэвалюцыі. Вандэя. Наростанне крызісных з'яў у эканоміцы. Агітацыя плебейскіх рэвалюцыянераў. Супярэчнасці ўнутры рэспубліканскага блока.

Устанаўленне якабінскай дыктатуры. Мерапрыемствы ў галіне палітыкі, эканомікі, рэлігіі, культуры. Канстытуцыя 1793 г. Якабінскі тэрор і праблема яго інтэрпрэтацыі ў гістарыяграфіі. Плыні і супярэчнасці ўнутры якабінскага блока. Крызіс якабінскай дыктатуры і яго складаючыя.

Тэма 18. Культура і паўсядзённае жыццё Францыі перыяду Французскай рэвалюцыі

Саслоўі і саслоўныя групы Францыі, іх лад жыцця і маральныя прыярытэты. Грамадская думка і роля публіцыстыкі. Абуджэнне краіны ў перыяд склікання Генеральных Штатаў.

Сацыяльнае бражэнне і абвастрэненне сітуацыі. Бастылія і яе разбурэнне. Наростанне эканамічных складанасцей. Паход народа на Версаль. Бегства арыстакратаў за мяжу. Палітычныя клубы і выданні і іх дзейнасць. Рэвалюцыя і рэлігія. Якабінская дыктатура і антыкатыліцкі рух. Культ Вярхоўнай Істоты. Рэспубліканскі эічны ідэал. Увядзенне рэвалюцыйнага календара і новых імёнаў для дзяцей. Уніфікацыя мер і вагі. Абвясчэнне бясплатнай абавязковай адукацыі. Стварэнне вышэйшых навучальных устаноў. Ператварэнне Луўра ў Нацыянальны музей, Каралеўскай Бібліятэкі – ў Нацыянальную бібліятэку. Рэвалюцыйныя гімны, пьесы, грамадзянскія цырымоніі. Змяненні ў модзе і этыкеце. Тэорыя, практыка і канкрэтныя праявы якабінскага тэрора. Псіхалагічны стан грамадства. Змяненні ў штодзённым жыцці пасля тэрмідарыянскага пераварота. Сацыяльныя канфлікты. “Нуварышы” як асобная сацыяльная група. Новая мода і лад жыцця. Барацьба жанчын за свае правы. Жанчыны ў перыяд рэвалюцыі.

Тэма 19. Тэрмідарыянскі пераварот. Дырэкторыя і Консульства

Прычыны і ход пераварота 9 тэрмідора. Сацыяльная база і мерапрыемствы новай ўлады. Канстытуцыя 1795 г. Сістэма кіравання Дырэкторыі. Працяг войнаў і знешнепалітычныя поспехі Францыі. Напалеон Банапарт. Нестабільнасць і “палітыка качэлей” унутры краіны. Г. Бабеф і “змова роўных”. Пагаршэнне знешнепалітычнай сітуацыі ў 1798 г. Егіпецкі паход Банапарта і яго няўдача. Вайна з другой кааліцыяй. Разгром французскіх войскаў у Італіі.

Унутраная нестабільнасць і пераварот 9 лістапада 1799 г. Сутнасць сістэмы Консульства. Асаблівасці Канстытуцыі 1799 г. Раздрабленне заканадаўчай улады і падкантрольнасць консулу судовай. Сацыяльны арбітраж Напалеона. Канкардат 1801 г. з папай. Фінансавая і эканамічная стабілізацыя. Рэферэндум 1802 г. аб пажыццёвым кіраванні першага консула.

Інтэрпрэтацыі характару і значэння Вялікай французскай рэвалюцыі ў сучаснай гістарыяграфіі.

Раздзел II. Краіны Еўропы і Амерыкі ў XIX – пачатку XX ст.

Тэма 20. Напалеонаўская Францыя і Еўропа

Абвяшчэнне Першай імперыі і яе сацыяльная база. Сутнасць банапартызма. Аднаўленне атрыбутаў манархічнай улады. Складанне новага імперскага дваранства. Напалеонаўскі кодэкс. Разгортванне прамысловай рэвалюцыі. Паліцэйская сістэма і цензура. Стварэнне ліберальнай апазіцыі.

Характар і мэты напалеонаўскіх войн. Антыфранцузскія кааліцыі. Барацьба з Англіяй і кантынентальная блакада. Войны з Аўстрыяй і Прусіяй. Роля Расіі ў антыфранцузскіх кааліцыях. Тэлызійскі мір. Скасаванне Свяшчэннай Рымскай імперыі Буржуазныя ператварэнні ў заваяваных краінах. Вайна ў Іспаніі і супраціўленне мясцовага насельніцтва. Пагаршэнне адносін з Расіяй і вайна 1812 г. “Бітва народаў” пры Лейпцыгу. Уступленне саюзных войскаў у Парыж. Адрачэнне Напалеона ад прастола і высылка на в. Эльбу.

Рэстаўрацыя Бурбонаў і вяртанне дарэвалюцыйных парадкаў. Бегства Напалеона з Эльбы і “сто дзён”. Паражэнне Напалеона пры Ватэрлоо. Выгнанне Напалеона на в. Св. Алены і заканчэнне яго жыцця. Асоба і дзейнасць Напалеона і іх ацэнкі ў гістарыяграфіі.

Тэма 21. “Венская сістэма”. Развіццё міжнародных адносін у Еўропе ў XIX – пачатку XX ст.

Венскі кангрэс. Прынцып легітымизма. Манархічная рэстаўрацыя. Становішча Францыі. Роля Расіі на кангрэсе. Змены на палітычнай карце Еўропы. “Свяшчэнны саюз” і яго задачы. Роля “Венскай сістэмы”.

Сутнасць “усходняга пытання”. Барацьба паўднёваславянскіх народаў за незалежнасць. Вызваленчая барацьба ў Грэцыі і руска-турэцкая вайна 1828–1829 гг. Роля заходніх краін у атрыманні Грэцыяй незалежнасці. Буйнейшыя дзяржавы і іх інтарэсы на Балканах. Крымская вайна і яе вынікі. Барацьба Расіі за ўмацаванне на Балканах у другой палове XIX ст. Руска-турэцкая вайна. Сан-Стэфанскі мір. Стварэнне новых дзяржаў на Балканах. Берлінскі кангрэс.

Уплыў на міжнароднае становішча аб’яднання Італіі і Германіі. Англа-германскія і франка-германскія супярэчнасці. Франка-пруская вайна. “Саюз трох імператараў”. Перадумовы збліжэння Расіі і Францыі. Руска-германскія супярэчнасці. Складанне Траістага саюза і Антанты. Мілітарызацыя Еўропы. Гонка ўзбраенняў. Балканскія войны. Сараеўскае забойства. Дыпламатычныя падзеі напярэдадні Першай сусветнай вайны.

Тэма 22. Сацыяльна-эканамічнае і грамадска-палітычнае развіццё Еўропы ў XIX – пачатку XX ст.

Набыццё Еўропай статусу сусветнага лідэра. Навукова-тэхнічны прагрэс і навуковая рэвалюцыя. Прамысловы пераварот. Краіны-лідэры індустрыяльнага развіцця. Капіталізм даманапалістычны і манапалістычны. Віды манаполій. Банкаўская сістэма. Фінансавая алігархія. Вываз капітала за мяжу. Капіталістычныя адносіны ў аграрным сектары. Развіццё воднага

транспарту, чыгункі, дарог. Урбанізацыя. Міграцыі і сацыяльная мабільнасць.

Змяненне ўмоў паўсядзённага жыцця. Фарміраванне агульнадаступнай сістэмы навучання і масавай культуры. Спорт і турызм. Сацыякультурнае асяроддзе горада. Развіццё музеяў і выставачай дзейнасці. Распаўсюджанне кінематографа. Эмансіпацыя жанчын, яе праявы і наступствы.

Стварэнне і развіццё класаў буржуазнага грамадства. Сацыяльныя кантрасты капіталістычнага ладу. Палітыка “начного вартаўніка” і філантропія. Капіталістычнае развіццё і дзяржаўная ўлада. Англійская палітычная эканомія. Мальтузіянства. Кансерватызм і ліберальны кансерватызм. Лібералізм класічны і сацыяльны.

Фарміраванне буржуазнай дэмакратыі і заходняй палітычнай культуры. Палітычны лад еўрапейскіх краін. Падзел каланіяльных уладанняў. Нераўнамернасць эканамічнага і палітычнага развіцця краін.

Каталіцкая царква і папства ў XIX ст. “Сілабус”. Сацыяльныя рэаліі і змены ў палітыцы царквы. Була “Рэрум наварум”. Клерыкальная ідэалогія.

Тэма 23. Рабочы рух і стварэнне I і II Інтэрнацыяналаў. Марксізм.

Сацыялістычныя дактрыны другой паловы XIX – пачатку XX ст.

Фарміраванне прамысловага пралетарыату. Структура рабочага класа і ўмовы яго жыцця. Палітыка дзяржавы ў рабочым пытанні. Эканамічная і палітычная барацьба. Лудызм. Ліёнскія паўстанні 1830-х гг. Паўстанне сілезскіх ткачоў. Стварэнне прафесійных саюзаў. Трэд-юніёны. Амерыканская федэрацыя працы. “Індустрыяльныя рабочыя свету”.

Утапічны сацыялізм. Узнікненне марксізму. “Маніфест Камуністычнай партыі”. Абвяшчэнне I Інтэрнацыянала. Пруданізм. Бакунізм. Бланкісты. Пасібілісты. I Інтэрнацыянал і Парыжская камуна. Стварэнне сацыял-дэмакратычных партый у Еўропе. Барацьба плыняў у сацыял-дэмакратыі. Лейбарысцкая партыя. Анархізм і анарха-сіндыкалізм. Перадумовы стварэння II Інтэрнацыянала і яго абвяшчэнне. Плыні ў II Інтэрнацыянале. Рэвізіянізм. Рэфармісцкі і рэвалюцыйны шляхі ў сацыял-дэмакратыі. Першая сусветная вайна і лёс еўрапейскай сацыял-дэмакратыі. Крах II інтэрнацыянала. Значэнне рабочага руху і сацыялістычных дактрын у еўрапейскай гісторыі.

Тэма 24. Англія ў XIX – пачатку XX ст.

Англія – “майстэрня свету”. Асаблівасці сістэмы кіравання. Парламент. Двухпартыйная сістэма. Кабінет міністраў. Палітычная роля караля. Каралева Вікторыя і віктарыянская эпоха. Сацыяльныя супярэчнасці. Хлебныя законы. Становішча рабочага класа. Узнікненне фабрычнага заканадаўства. Чартызм. Трэд-юніянізм. Стварэнне лейбарысцкай партыі. I Інтэрнацыянал.

Першая і другая выбарчая рэформы ў Англіі. Законы аб галасаванні і трэцяя парламенцкая рэформа. Суфражскі рух. Сацыяльнае заканадаўства другой паловы XIX ст. Ірландскае пытанне. Феніі. “Маладая Ірландыя”. Меры ўрада па рэгуляванні ірландскай праблемы.

Каланіяльныя валоданні Англіі. Брытанскае панаванне ў Індыі. Сутыкненне каланіяльных інтарэсаў Англіі і інтарэсамі буйнейшых еўрапейскіх краін. Англа-афганскія войны. Закабаленне Кітая. Опіумныя войны. Захоп Новай Зеландыі. Пашырэнне валоданняў Англіі у Канадзе.

Знешняя палітыка Англіі. Курс на падтрыманне “еўрапейскай раўнавагі”. Англа-рускія супярэчнасці ва “ўсходнім пытанні”. Адносіны з Турцыяй і Францыяй. Англа-германскае саперніцтва. Англія ў ваенных блоках напярэдадні Першай сусветнай вайны.

Культура і лад жыцця англійскага грамадства. Маральна-этычныя прыярытэты віктарыянскай эпохі. Навука і філасофія. Дарвінізм і пазітывізм. Рамантызм, рэалізм і дэкаданс у літаратуры (Дж. Байран, В. Скот, П. Шэлі, Дж. Кітс, Дж. Осцін, гатычны раман, Ч Дыкенс, У. Тэкерэй, Дж. Б. Шоу, О. Уайльд, Т. Эліот і г.д.). Англійскае мастацтва. Рэалісты і прэрафаэліты.

Тэма 25. Францыя ў XIX – пачатку XX ст.

Агульныя ўмовы развіцця краіны ў пачатку XIX ст. Палітычныя групы ў грамадстве. Рэжым Рэстаўрацыі. Людовік XVIII. Ультрараялізм. Карл X. Фарміраванне апазіцыі. Каралеўскія арданансы 25 ліпеня 1830 г. Ліпеньская рэвалюцыя. “Хартыя 1830 г.”. Луі-Філіп Арлеанскі – “кароль банкіраў”. Эканамічны ўздым. Сацыяльная палярызацыя грамадства. Становішча рабочага класа. Ліёнскае паўстанне. А. Бланкі, Л. Блан, Ж. Прудон. Прэм’ерства Ф. Гізо. Наспяванне рэвалюцыйнай сітуацыі.

Рэвалюцыя 22 лютага 1848 г. Часовы ўрад і яго склад. Мерапрыемствы буржуазных рэспубліканцаў. Люксембургская камісія і “нацыянальныя майстэрні”. Канстытуцыя Другой рэспублікі. Чэрвеньскае паўстанне. Рост сацыяльнай незадаволенасці. Палітычная дзейнасць Луі Напалеона. Пераварот 2 снежня 1851 г. Сутнасць рэжыму Другой імперыі. Банапартызм. Эканамічны рост і дзелавае актыўнасць. Апазіцыйны рух у краіне. Знешняя палітыка Другой імперыі. Удзел у Францыі ў Крымскай вайне. Стварэнне французскай каланіяльнай імперыі (Індакітай, Алжыр, замацаванне ў Егіпце, вайна ў Мексіцы). Франка-пруская вайна і яе вынік. Рэвалюцыя 4 верасня 1870 г. і падзенне Другой імперыі. Паўстанне ў Парыжы 18 сакавіка. Парыжская камуна і яе мерапрыемствы. Паражэнне Камуны і яе гістарычнае значэнне.

Устанаўленне Трэцяй Рэспублікі. Разнастайнасць партыйнага спектра. Палітычная нестабільнасць. Эканамічнае развіццё і рабочы рух у канцы XIX – пачатку XX ст. Знешняя палітыка Францыі ў пачатку XX ст.

Духовная культура Францыі. Філасофія і навука. Літаратура (В. Гюго, П. Беранжэ, Стэндаль, Э. Заля, Г. Флабэр, Г. дэ Мапасан, А. Франс, Р. Ралан і інш.). Мастацтва: ад Ж.-Л. Давіда да П. Пікасо. Музыка (Г. Берлэз, Ж. Бізэ, Ш. Гуно, К. Сен-Санс і г.д.). Скульптура (А. Радэн). Тэатр.

Тэма 26. Германія ў XIX – пачатку XX ст.

Раздробленасць краіны. Афармленне Германскага саюза. Прамысловы пераварот. Прускі шлях развіцця аграрных адносін. Юнкерства. Буржуазія.

Фарміраванне пралетарыята. Эканамічны крызіс 1847 г. Рэвалюцыя 1848 г. Сакавіцкая рэвалюцыя ў Прусіі. Бадэнскае рэспубліканскае паўстанне. Дзейнасць К. Маркса і Ф. Энгельса. Франкфурцкі парламент. Дзяржаўны пераварот у Прусіі 9 лістапада 1848 г. Мантэйфельская канстытуцыя і закон аб выкупе сялянскіх павінасцей. Канстытуцыя 1849 г.

Аўстра-прускі дуалізм і барацьба за гегемонію. Аб'яднанне Германіі пад эгідай Прусіі. Абвяшчэнне Германскай імперыі. О. Бісмарк і яго палітычная праграма. Эканамічны рост, мадэрнізацыя і мілітарызацыя краіны. Улада і царква. “Культуркампф”. Буржуазныя партыі. Рабочы рух і стварэнне сацыял-дэмакратычнай партыі. Роля СДПГ ў палітычным жыцці. Знешняя палітыка Германіі. Каланіяльныя інтарэсы Германіі. Англа-германскія супярэчнасці. Адносіны Германіі і Расіі. Германія ў сістэме Траістага саюза.

Дасягненні духоўнай і матэрыяльнай культуры Германіі. Класічная філасофія і філасофскія пошукі на мяжы XIX–XX ст. (Г. Гегель, Л. Фейербах, А. Шапенгаўэр, О. Шпенглер, Ф. Ніцшэ і г.д.). Германская навука і тэхніка. Літаратура (Г. Гейнэ, браты Грым, Т. Шторм, Т. Фантанэ і інш.), музыка (Л. ван Бетховен, А. Шуман, К. Вебер, Р. Вагнер, і г.д.). Экспрэсіянізм ў мастацтве.

Тэма 27. Аўстрыйская імперыя ў XIX – пачатку XX ст.

“Сістэма Метэрніха”. Легітымизм і кансерватызм. Сакавіцкая рэвалюцыя 1848 г. у Аўстрыі. Рэвалюцыя ў Венгрыі, паўстанні ў Мілане і Венецыі. Вызваленчы рух у славянскіх абласцях імперыі. Абвяшчэнне незалежнасці Венгрыі. Рэвалюцыйныя падзеі ў Вене. Ольмюцкая канстытуцыя. Вынікі рэвалюцый у Аўстрыі і Венгрыі.

Развіццё краіны пасля рэвалюцыі. Неаабсалютызм. Барацьба з Прусіяй за гегемонію. Аўстра-пруская вайна і бітва пры Садовай. Пагадненне 1867 г. і стварэнне дуалістычнай манархіі. Унутрыпалітычнае развіццё Аўстра-Венгрыі. Разгортванне прамысловага пераварота. Рабочы рух. Знешняя палітка. Інтарэсы Аўстрыі ў Цэнтральнай Еўропе і на Балканах. Аўстра-Венгрыя ў сістэме блокаў напярэдадні Першай сусветнай вайны.

Сацыякультурнае развіццё грамадства. Навука. Тэхнічныя вынаходніцтвы. Тэатр. Музыка. Венская музычная школа.

Тэма 28. Італія і Іспанія ў XIX – пачатку XX ст.

Раздробленасць Італіі. Асаблівасці эканомікі ў розных італьянскіх рэгіёнах. Палітычнае развіццё. Княскі абсалютызм. Роля папства. Праблемы аб'яднання краіны і нацыянальнае пытанне. Тайныя таварыствы першай чвэрці XIX ст. Карбанарыі. Буржуазная рэвалюцыя 1820 г. Аўстрыйская інтэрвенцыя ў Неапалі. Рэвалюцыя 1821 г. у П'эмонце. Плыні ў нацыянальна-вызваленчым руху Італіі (Д. Мадзіні, Дж. Гарыбальдзі, К. Кавур).

Рысарджымента. Рэвалюцыя 1848 г. Рымская і Венецыянская рэспублікі. Праблема аб'яднання краіны і розныя варыянты яе вырашэння. Пазіцыя еўрапейскіх краін па праблеме аб'яднання Італіі. Франка-

аўстрыйская вайна 1859 г. і вызваленне Ламбардыі. Паход “тысячы” Гарыбальдзі. Рэвалюцыя на поўдні Італіі. Далучэнне Папскай вобласці. Унутранае развіццё і знешняя палітыка Італіі ў другой палове XIX – пачатку XX ст..

Асаблівасці эканамічнага і палітычнага развіцця Іспаніі. Іспанія ў перыяд напалеонаўскіх войн. Перадумовы рэвалюцый першай паловы XIX ст. Буржуазная рэвалюцыя 1820 г. Інтэрвенцыя Францыі. Аднаўленне абсалютызму і карлісцкая вайна. Рэвалюцыя 1834–1843 г. Дыктатура Нарваэнса. Рэвалюцыя 1845–1856 гг. Прыход лібералаў да ўлады. Рэвалюцыя 1868–1874 гг. Развіццё Іспаніі ў другой палове XIX – пачатку XX ст..

Культурныя дасягненні Іспаніі і Італіі. Музыка (Дж. Расіні, В. Беліні, Г. Даніцэці, Д. Вердзі, Дж. Пучыні і інш.), мастацтва (Ф. Гойя) і інш.

Тэма 29. ЗША ў XIX – пачатку XX ст.

Тэрытарыяльны рост ЗША. Палітычны лад і кіраванне. “Джэксанаўская дэмакратыя”. Каланізацыя Захаду. Англа-амерыканская вайна. Разгортванне прамысловага пераварота. Спецыфіка і праблемы Поўначы і Поўдня. Абаліцыянізм. Стварэнне дэмакратычнай і рэспубліканскай партый. Негрыцянскія паўстанні. Місурыйскі кампраміс. Рост напружанасці ў адносінах паміж паўднёвымі і паўночнымі штатамі. Прэзідэнцтва А. Лінкальна. Грамадзянская вайна. Закон аб гамстэдах. Адмена рабства. Перамога Поўначы. Рэканструкцыя. Змяненні на Поўдні.

Асаблівасці эканомікі ЗША. Завяршэнне прамысловага перавароту. Манаполіі і банкі. Вываз капітала за мяжу. “Амерыканскі шлях” развіцця аграрнага сектара. Фермерскі рух. Рабочы рух і прафсаюзная дзейнасць. Амерыканская федэрацыя працы. “Індустрыяльныя рабочыя свету”.

Накірункі знешняй палітыкі ЗША. ЗША і еўрапейскія краіны. Дактрына Манро. Панамерыканізм. “Палітыка вялікай дубінкі”. “Дыпламатыя долара”. Інтэрэсы ЗША на Далёкім усходзе.

Спецыфіка амерыканскага светапогляду і ладу жыцця. Развіццё навукі і тэхнікі. Тэхнічныя вынаходніцтвы (Т. Эдысан, В. Паўльсэн, Э. Берлінэр і г.д.). Літаратура (Г. Бічэр-Стоу, Б. Гарт, М. Твен, Дж. Лондан, Т. Драйзер і г.д.). Мастацкае калекцыяніраванне. Заснаванне Музея Метрополітэн ў Н’ю-Йорку, мастацкіх музеяў у Чыкага, Бостане, Філадэльфіі і г.д. Узнікненне Галівуда.

Тэма 30. Расійская імперыя ў I палове XIX ст.

Тэрыторыя і насельніцтва. Класы і саслоўі. Асаблівасці палітычнага ладу. Аляксандр I і ліберальныя праекты пачатку стагоддзя. Дзейнасць Сперанскага. Рэформы ў галіне кіравання, адукацыі, закон “аб вольных хлебапашцах” і г.д. Знешняя палітыка Расіі ў пачатку XIX ст. Удзел у антыфранцузскіх кааліцыях. Тользіцкі мір і франка-расійскія супярэчнасці. Вайна 1812 г. Роля Расіі на Венскім кангрэсе і ў стварэнні Свяшчэннага Саюза.

Кансерватыўны этап у кіраванні Аляксандра I. Аракчэеўшына. Расія ў

Свяшчэнным Саюзе. Рух дзекабрыстаў і яго мэты. Паўстанне дзекабрыстаў і яго вынікі. Развіццё грамадскай думкі ў першай палове XIX ст. Захаднікі і славянафілы. Пачатак дзейнасці рэвалюцыянераў-разначынцаў.

Умацаванне кансерватыўных тэндэнцый падчас кіравання Мікалая I. “Тэорыя афіцыйнай народнасці”. Крызіс прыгонніцтва. Асаблівасці эканомікі дарэформеннай Расіі. Сялянскае пытанне. Рэформы Кісялева. Накірункі знешняй палітыкі Расіі. Расія і еўрапейскія рэвалюцыі. Вайна на Каўказе. “Усходняе пытанне”. Крымская вайна.

Уклад жыцця і маральныя стандарты розных катэгорый насельніцтва. Уплыў асветніцтва, рамантызм і сентыменталізм (М. Карамзін, А. Пушкін, В. Жукоўскі, М. Лермантаў, А. Грыбаедаў і інш.). Крытычны рэалізм (М. Гоголь). Росквіт рускага мастацтва (В. Трапінін, К. Брулоў, А. Іваноў, П. Фядотаў і г.д.). Музыка (М. Глінка). Развіццё друку і публіцыстыкі.

Тэма 31. Расійская імперыя ў II палове XIX ст.

Аляксандр II. Падрыхтоўка адмены прыгоннага права. Маніфест 19 лютага 1861 г. і Палажэнні аб новай арганізацыі сялянскай гаспадаркі. “Эпоха вялікіх рэформ”. Лібералы і кансерватары. Рэвалюцыянеры-народнікі і плыні ў народніцтве. Забойства Аляксандра III. Аляксандр III і яго палітычныя прыярытэты. Контррэформы. Расійская імперыя і нацыянальнае адраджэнне імперскіх ускраін. Народніцкі і сацыял-дэмакратычны рух. Распаўсюджанне марксізма. “Саюз барацьбы за вызваленне рабочага класа”. Стварэнне РСДРП.

Эканамічнае развіццё парэформеннай Расіі. З’яўленне новых сацыяльных груп. Міграцыі насельніцтва і урбанізацыя. Сельская гаспадарка і спалучэнне розных сістэм гаспадарання. “Прускі шлях” развіцця аграрных адносін і яго праявы. Знешні і ўнутраны гандаль і шляхі зносін. Банкі і крэдыт. Замежныя капіталы. Фарміраванне пралетарыята і буржуазіі.

Прыярытэты знешняй палітыкі Расіі. “Саюз трох імператараў”. Франка-рускі саюз. Інтэрэсы Расіі на Балканах і Далекім Усходзе. Руска-турэцкая вайна. Далучэнне да Расіі тэрыторый Сярэдняй Азіі. Расія ў Антанце.

“Залаты век” расійскай навукі, літаратуры і мастацтва. Трацякоўская галерэя і Рускі музей. Тэхнічныя вынаходніцтвы. Росквіт літаратуры (М. Някрасаў, І. Тургенеў, Л. Талстой, А. Чэхаў, Ф. Дастаеўскі і г.д.), мастацтва (І. Айвазоўскі, В. Пяроў, В. Сурыкаў, І. Рэпін і інш.), музыкі (М. Мусаргскі, А. Барадзін, М. Рымскі-Корсакаў, А. Даргамыжскі і г.д.).

Тэма 32. Расійская імперыя ў канцы XIX–пачатку XX ст.

Прыход да ўлады Мікалая II. Праблемы кіравання. Лібералізм і “почвенніцтва”. Панславізм. Руска-японская вайна. Імперыя і нацыянальнае пытанне. Дзейнасць РСДРП. Падзел сацыял-дэмакратаў на большавікоў і меншавікоў. Стварэнне і дзейнасць партыі эсэраў. “Паліцэйскі сацыялізм”.

Эканамічны ўздым пачатку XX ст. Рэформы С. Ю. Вітэ. Буйнейшыя манаполіі. Стварэнне фінансавай алігархіі. Развіццё і праблемы аграрнага сектара. Асаблівасці расійскага пралетарыята. Рабочае заканадаўства.

Перадумовы рэвалюцыі 1905–1907 гг. “Крывавая нядзеля”. Пачатак рэвалюцыі. Стварэнне Саветаў. Кастрычніцкая палітычная стачка. Маніфест 17 кастрычніка 1905 г. Кадэты, акцыбрысты, чарнасоценцы. Партыйны склад і дзейнасць I і II Дзяржаўнай думы. Пераварот 3 чэрвеня. Вынікі рэвалюцыі.

Краіна ў 1907–1914 гг. Эканамічны рост. Сталыпінская аграрная рэформа. Унутрыпалітычнае развіццё. Дзейнасць палітычных партый ва ўмовах рэакцыі. Знешнепалітычнае становішча Расійскай імперыі. Расія і славянскія народы Балканскага паўвострава. Месца і роля краіны ў Антанце. Палітыка Расійскай імперыі на Далекім Усходзе.

Духовная культура і паўсядзённае жыццё. Змены ў сацыяльнай структуры грамадства. З’яўленне кінематографа, аўтамабіля, тэлефона, грамафона. Руская рэлігійная філасофія (М. Бярдзьеў, С. Франк, В. Салаўёў, П. Фларэнскі, Л. Шастоў і г.д.). Эпоха мадэрна. Дэкаданс. “Срэбраны век” расійскай літаратуры (А. Блок, Г. Ахматава, М. Цвятаева, В. Брусаў, Саша Чорны, М. Гумілёў, І. Сявяранін, К. Бальмонт, У. Маякоўскі і інш.). Мадэрнізм у мастацтве (К. Малевіч, В. Кандзінскі і г.д.). Расійскае музычнае і тэатральнае мастацтва (С. Рахманінаў, І. Стравінскі, рускі балет).

Тэма 33. Расія ў 1914–1918 гг.

Уплыў Першай сусветнай вайны на становішча краіны. Адносіны да вайны розных сацыяльных груп і партый. Ваенныя дзеянні расійскай арміі. Падзенне аўтарытэта манархіі і дзеяздольнасці ўрада. Роля бліжэйшага атачэння Мікалая II. Вялікакняжацкая апазіцыя. Забойства Распуціна. Перадумовы і пачатак Лютаўскай рэвалюцыі. Стварэнне Петраградскага Савета і Часовага Камітэта Дзяржаўнай Думы. Дваяўладдзе. Партыйны склад новых органаў кіравання і адносіны паміж імі. Адрачэнне Мікалая II.

Палітычная сітуацыя вясной-восенню 1917 г. Наяўнасць розных альтэрнатываў грамадскага развіцця. Крызісы Часовага Урада. Нота Мілюкова. Правал наступлення на фронце. Спроба ўсталявання ваеннай дыктатуры Л. Карнілава. Пагаршэнне эканамічнай і палітычнай сітуацыі ў Расіі. Абвешчэнне Расіі рэспублікай. Дзейнасць большавікоў і прычыны папулярнасці большавіцкай партыі. Большавізацыя Саветаў.

Падрыхтоўка і правядзенне Кастрычніцкай рэвалюцыі. Першыя мерапрыемства савецкай улады. Супраціўленне ўладзе большавікоў. Большавікі і Устаноўчы сход. Праблема выхаду з вайны. Брэсцкі мір. Ацэнкі Кастрычніцкай рэвалюцыі ў гістарыяграфіі.

Тэма 34. Славянскія краіны і народы ў XIX–пачатку XX ст.

Агульныя рысы развіцця славянскіх народаў ў XIX ст. “Польскае пытанне” ў палітычных планах вядучых еўрапейскіх дзяржаў. Стварэнне Герцагства Варшаўскага і Царства Польскага. Канстытуцыя і палітычнае развіццё Царства Польскага. Шляхецкая апазіцыя і паўстанне 1830–1831 гг. Паўстанне 1863–1864 гг. Польскія землі ў складзе Прусіі. Вялікае княтва Познанскае. Панаванне Габсбургаў у Галіцыі. Паўднёвыя славяне пад уладай Турцыі. Славянскія народы ў складзе імперыі Габсбургаў.

Нацыянальнае адраджэнне і культура на чэшскіх, польскіх, беларускіх, украінскіх землях, Балканскім паўвостраве. Дасягненне аўтаноміі Сербіяй і Румыніяй. Руска-турэцкія войны. Атрыманне незалежнасці Румыніяй, Сербіяй, Чарнагорыяй. Аўтаномія Балгарыі і Босніі і Герцагавіны. Дзяржаўны лад новых незалежных краін і іх палітычныя прыярытэты. Складанасці палітычнага развіцця і барацьба за гегемонію. Балканскія войны.

Нераўнамернасць і замаруджанасць эканамічнага развіцця. Паступовае разгортванне прамысловага пераварота. Фарміраванне нацыянальнай буржуазіі і рабочага класа. Стварэнне сацыял-дэмакратычных арганізацый.

Тэма 35. Станаўленне незалежных дзяржаў у Лацінскай Амерыцы і іх развіццё ў XIX – пачатку XX ст.

Асаблівасці эканомікі, нацыянальнай і сацыяльнай структуры грамадства. Фарміраванне крэольскай апазіцыі. Пачатак нацыянальна-вызваленчых войнаў. Дзейнасць Ф. дэ Міранды. Уплыў становішча ў Іспаніі на ўздым пратэста ў калоніях. Дасягненне незалежнасці Аргенцінай і Чылі. Дзейнасць Сімона Балівара. Вызваленне Венесуэлы. Незалежнасць Мексікі і абвешчэнне яе рэспублікай. Мексіканская рэвалюцыя 1845–1860 гг. Атрыманне незалежнасці Бразіліяй і Кубай. Характар, рухаючыя сілы і гістарычнае значэнне нацыянальных рэвалюцый.

Асаблівасці сацыяльна-эканамічнага і палітычнага развіцця лацінаамерыканскіх краін пасля атрымання незалежнасці. Палітычная нестабільнасць. Монакультурны характар эканомікі. Адносіны з еўрапейскімі краінамі і ЗША.

Тэма 36. Першая сусветная вайна. Асноўныя этапы ваенных дзеянняў. Уплыў вайны на развіццё заходняй цывілізацыі

Перадумовы і прычыны вайны. Вялікія дзяржавы і іх геапалітычныя інтарэсы. Складанне Антанты і Траістага саюза. Забойства ў Сараеве. Ліпеньскі крызіс 1914 г. Дыпламатычная барацьба напярэдадні пачатку вайны. Абвешчэнне вайны. Уварванне германскіх войскаў ў Бельгію і Францыю. “План Шліфена”. Рускія арміі ва Усходняй Прусіі. Бітва на Марне. Пазіцыйная вайна. Уступленне ў вайну Турцыі. Вердэнская аперацыя. Наступленне на Соме. Брусілаўскі прарыв. Вайна на моры. Уступленне ў вайну Італіі. ЗША ў час Першай сусветнай вайны. Ваенныя дзеянні 1917–1918 гг. Распад Усходняга фронту. Выхад Савецкай Расіі з вайны. Брэсцкі мір і яго ўмовы. Камп’нескае перамір’е.

Вайна і палітычнае развіццё краін-удзельніц. Лютаўская і Кастрычніцкая рэвалюцыі ў Расіі. Рэвалюцыйныя падзеі ў Аўстра-Венгрыі і яе распад. Лістападаўская рэвалюцыя ў Германіі. Кемалісцкая рэвалюцыя ў Турцыі. Вайна і еўрапейская сацыял-дэмакратыя.

Гонка ўзбраенняў і мілітарызм. Новае аблічча вайны. Ваенная тэхніка і атрутныя рэчывы. Ваенныя мабілізацыі і бежанства. Дапамога параненым і дзейнасць жанчын-сясцёр міласэрнасці. Дзейнасць таварыстваў Чырвонага Крыжа. Картачная сістэма. Эканамічны заняпад. Развіццё “ваенных” галін

прамысловасці. Эканамічны рост манаполій. Псіхалагічны стан грамадства. Сацыяльнае расчараванне і “закат Еўропы”.

Раздзел III. Развіццё цывілізацый Усходу ў Новы час

Тэма 37. Асноўныя тэндэнцыі развіцця краін Усходу ў Новы час

Асаблівасці традыцыйнага грамадства. Рэлігійны фактар на Усходзе. Спалучэнне рэлігійных і філасофскіх плыняў у Кітаі і Японіі. Спецыфіка землеўладання і землекарыстання. Адносіны азіяцкіх краін з Еўропай. Асманская імперыя і яе сутыкненні ў еўрапейскімі краінамі. “Закрыццё” Кітая і Японіі. Заваяванне Індыі Англіяй.

“Адкрыццё” Кітая і Японіі для Еўропы і яго наступствы. Становішча азіяцкіх краін як калоній і паўкалоній. Іншаземны капітал і монакультурны характар эканомікі. Слабае развіццё нацыянальнай буржуазіі і няспеласць пралетарыята. Рэлігійныя, племянныя, кланавыя, этнічныя фактары ва ўсходнім грамадстве. Паступовае разгортванне мадэрнізацыі ў традыцыйным грамадстве і ўплыў яе на культуру і паўсядзённае жыццё.

Супраціўленне ўсходніх краін і народаў каланіялізму. Паўстанне бабідаў у Іране. Паўстанне тайпінаў у Кітаі. Сіпайскае паўстанне ў Індыі. Няўдалая спроба ператварэння ў калонію Афганістана. “Абуджэнне Азіі” ў пачатку XX ст. Асаблівасці нацыянальна-вызваленчай ідэалогіі і яе накірункі.

Тэма 38. Асманская імперыя ў XVI – пачатку XX ст.

Адміністрацыйная будова імперыі і становішча немусульманскага насельніцтва. Сістэма ўлады. Феадальная іерархія. Дзейнасць Селіма I і Сулеймана Заканадаўцы (Сулеймана Цудоўнага). Ваенна-ленная сістэма, яе ўзнікненне, росквіт і заняпад. Крызіс ваенна-леннай сістэмы і спроба рэфармавання краіны. Рэформы Селіма III і Махмуда II. Тэхнічнае пераўзбраенне, стварэнне новай арміі. Крах рэформ і яго прычыны. “Новыя асманы”. Канстытуцыйнае пытанне. Абдул-Хамід II і ўвядзенне канстытуцыі. Устанаўленне “эпохі тыраніі”. Младатурэцкая рэвалюцыя 1908 г. і яе вынікі.

Месца Турцыі ў еўрапейскай дыпламатыі. Аслабленне імперыі. Руска-турэцкія войны. Знешнепалітычныя паражэнні і з’яўленне нераўнапраўных дагавораў. “Усходняе пытанне”. Паступовае разбурэнне імперыі і стварэнне незалежных дзяржаў. Турцыя ў пачатку XX ст. і сістэме блокаў перыяду Першай сусветнай вайны.

Культура Асманскай імперыі. Роля іслама. Гарады і будаўніцтва. Асаблівасці літаратуры і мастацтва. Паступовая мадэрнізацыя ісламскага грамадства. Новыя плыні ў літаратуры і грамадскай думцы ў пачатку XX ст.

Тэма 39. Індыя ў XVI – пачатку XX ст.

Стварэнне Імперыі Вялікіх Маголаў. Рэформы Акбара і пашырэнне дзяржавы. Гаспадарка, гандаль, гарады. Асаблівасці сацыяльнага складу насельніцтва. Палітычны лад імперыі. Сепаратызм феадалаў і рэлігійныя праблемы краіны. Палітыка Аўрангзеба ў галіне рэлігіі і ўмацавання дзяржавы. Барацьба маратхаў. Антыфеадальныя рухі. Пранікненне

партугальцаў у Індыю. Дзейнасць англійскай Ост-Індскай гандлевай кампаніі. Заваёва Індыі англічанамі.

Сістэма англійскага каланіяльнага кіравання. Наступствы англійскай эканамічнай экспансіі. Фарміраванне нацыянальнай інтэлігенцыі. Антыкаланіяльнае паўстанне сіпаеў ў 1857–1859 гг. Абуджэнне Індыі. Эканамічны рост, фарміраванне нацыянальнай буржуазіі і буржуазна-дэмакратычных партый. Стварэнне Індыйскага Нацыянальнага кангрэса і плыні ў ім. Дзейнасць Цілака. Нацыянальна-вызваленчы рух 1905–1908 гг. Бамбейская палітычная стачка. Індыя ў час Першай сусветнай вайны.

Рэлігійныя і філасофскія сістэмы краіны. Індуізм, Будызм, іслам. Адукацыя і навука. Гістарычныя хронікі. Літаратура (Т. Дас, Б. Рай, Р. Рой, Р. Тагор і інш.) Росквіт архітэктуры. Мастацтва (Шыва Даян Лал). Дэкаратыўна-ўжытковое мастацтва.

Тэма 40. Кітай у XVI – пачатку XX ст.

Перыяд імперыі Мін. Экспедыцыя Чжэн Хэ. Узнікненне прыватнага і прадпрымальніцтва і прадпрыемстваў мануфактуранага тыпу. Сялянская вайна 1639–1644 гг. Усталяванне маньчжурскай дынастыі Цын. Сістэма ўлады і кіравання. Становішча карэннага насельніцтва.

Пранікненне еўрапейцаў у Кітай. Пачатак кітайска-рускіх адносін. “Адкрыццё” Кітая. Наспыванне крызісных з’яў. Сялянскія паўстанні. I і II опіўныя войны. Дагаворы з Англіяй, Францыяй, ЗША, Расіяй. Замежны капітал у эканоміцы Кітая. Падзел Кітая на сферы ўплыву. Пачатак мадэрнізацыі. “Сто дзён рэформаў” і іх няўдача. Імператрыца Цысі. Паўстанне тайпінаў і яго вынікі. Барацьба іхэтуаней. Падаўленне народных паўстанняў. Канчатковае закабаленне Кітая заходнімі дзяржавамі. Дзейнасць Сунь Ятсэна і яго ідэі. Рэвалюцыя 1911 – 1912 гг. Абвешчэнне рэспублікі і палітычная барацьба. Юань Шыкай. Праблемы развіцця Кітая.

Светаўспрыняцце і культура Кітая. Рэлігійныя і філасофскія сістэмы. Палітычная традыцыя і ўяўленні аб імператарскай уладзе. Традыцыйнасць сацыяльных адносін. Кітайская літаратура. Жывапіс і мастацтва каліграфіі. Дэкаратыўна-ўжытковое мастацтва.

Тэма 41. Японія ў перыяд сёгуна і эпохі Мэйдзі

Барацьба за аб’яднанне краіны. Дзейнасць Ода Набунага і Таётомі Хідэёсі. Іеясу Такугава. Асаблівасці арганізацыі ўлады сёгуна. Адміністрацыйныя і сацыяльныя мерапрыемствы. Уніфікацыя сістэмы мер і вагі. Зямельная рэформа. Саслоўныя групы і іх становішча. Рэгламентацыя жыцця насельніцтва. Сістэма землеўладання і землекарыстання. Гарады і гандаль. Пачатак прадпрымальніцтва. Нарастанне крызісных з’яў у канцы XVIII – пачатку XIX ст. Пагаршэнне ўмоў жыцця насельніцтва. Саслоўныя перагародкі. Самурайства і яго становішча. Буржуазія. З’яўленне апазіцыйнай ідэалогіі. Антыфеадальная барацьба. Гвалтоўнае “адкрыццё” Японіі. Рух за выгнанне іншаземцаў. Інтэрвенцыя 1863–1864 гг.

Рэвалюцыя 1868 г. і звяржэнне ўлады сёгуна. “Рэстаўрацыя Мэйдзі” і

мадэрнізацыя краіны. Адміністрацыйная, ваенная, аграрная рэформы. Сацыяльныя і культурныя ператварэнні. Дзяржава і эканоміка. Стварэнне буйных прамысловых прадпрыемстваў, мілітарызацыя краіны. Буржуазія і фарміраванне яе палітычнай праграмы. З'яўленне пралетарыята і яго палітычныя ідэі. Стварэнне КПЯ. Знешнепалітычныя прыярытэты Японіі. Узрастанне японскага мілітарызма. Самурайскі дух і тэннаізм. Адносіны з Карэяй і Кітаем. Японія і заходнія краіны. Руска-японская вайна і яе вынікі. Фарміраванне асяродка напружанасці на Далёкім Усходзе.

Цывілізацыйныя асновы і культура Японіі. Сінта і будызм. Чайная цырымонія. Ікэбана. Арыгамі. Развіццё літаратуры (І. Сайкаку, М. Басё, Ё. Бусон, К. Іса, Ю. Місіма, Н. Сасэкі, Р. Такутомі і г.д.), жывапіс (укіё-э, К. Хакусай, А. Хірасігэ і інш.). Дэкаратыўна-ўжытковы мастацтва. Кантакты з Еўропай і іх уплыў на культуру і штодзённае жыццё. Япанізм.

ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНАЯ КАРТА ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЫ

Нумар раздзела, тэмы	Назва раздзела, тэмы	Колькасць аўдыторных гадзін		Колькасць гадзін КСР	Форма кантролю ведаў
		Лекцыі	Семінарскія заняткі		
1	Уводзіны	2			
Раздзел I. Краіны Еўропы і Амерыкі ў XVI – XVIII ст.					
2	Тэма 1. Эканамічнае, палітычнае і сацыякультурнае развіццё еўрапейскіх краін у XVI–XVIII ст.	1			
3	Тэма 2. Вялікія геаграфічныя адкрыцці і іх наступствы		2		
4	Тэма 3. Рэфармацыя і яе распаўсюджванне ў Еўропе. Контррэфармацыя	1			
5	Тэма 4. Нідэрландская буржуазная рэвалюцыя і яе значэнне			2	Міні-даклады
6	Тэма 5. Міжнародныя адносіны ў XVI–XVIII ст.			2	Рэфераты, адказы на пытанні
7	Тэма 6. Англія ў XVI ст.	1			
8	Тэма 7. Англія ў XVII–XVIII ст. Англіійская буржуазная рэвалюцыя і фарміраванне парламскага ладу	1			
9	Тэма 8. Францыя ў XVI–XVIII ст. Росквіт і заняпад французскага абсалютызма	2			
10	Тэма 9. Дзяржавы аўстрыйскіх і іспанскіх Габсбургаў ў ранні Новы час	2			
11	Тэма 10. Узвышэнне Прусіі і Брандэнбурга	2			
12	Тэма 11. Скандынаўскія краіны ў ранні Новы час. Швецыя ў XVI–XVIII ст.			2	Рэфераты, адказы на пытанні
13	Тэма 12. Еўрапейскае Адраджэнне			2	Міні-даклады, рэфераты
14	Тэма 13. Расійская дзяржава ў XVI–XVII ст.		4		

15	Тэма 14. Расійская імперыя ў XVIII ст.		4		
16	Тэма 15. Славянскія народы ў ранні Новы час			2	Міні-даклады, рэфераты
17	Тэма 16. Барацьба паўночнаамерыканскіх калоній Англіі за незалежнасць. Утварэнне ЗША	2			
18	Тэма 17. Вялікая французская буржуазная рэвалюцыя	2			
19	Тэма 18. Культура і паўсядзённае жыццё Францыі перыяду Французскай рэвалюцыі		2		
20	Тэма 19. Тэрмідарыянскі пераварот. Дырэкторыя і Консульства	2			
Раздзел II Краіны Еўропы і Амерыкі ў XIX – пачатку XX ст.					
21	Тэма 20. Напалеонаўская Францыя і Еўропа	2			
22	Тэма 21. “Венская сістэма”. Развіццё міжнародных адносін у Еўропе ў XIX – пачатку XX ст.	2			
23	Тэма 22. Сацыяльна-эканамічнае і грамадска-палітычнае развіццё Еўропы ў XIX – пачатку XX ст.	2			
24	Тэма 23. Рабочы рух і стварэнне I і II Інтэрнацыяналаў. Марксізм. Сацыялістычныя дактрыны другой паловы XIX – пачатку XX ст.		2		
25	Тэма 24. Англія ў XIX – пачатку XX ст.	2			
26	Тэма 25. Францыя ў XIX – пачатку XX ст.	2			
27	Тэма 26. Германія ў XIX – пачатку XX ст.	2			
28	Тэма 27. Аўстрыйская імперыя ў XIX – пачатку XX ст.			2	Міні-даклады, адказы на пытанні
29	Тэма 28. Італія і Іспанія ў XIX – пачатку XX ст.			2	Рэфераты, адказы на пытанні
30	Тэма 29. ЗША ў XIX – пачатку XX ст.	2			
31	Тэма 30. Расійская імперыя ў I палове XIX ст.		2		
32	Тэма 31. Расійская імперыя ў II палове XIX ст.		2		
33	Тэма 32. Расійская імперыя ў		2		

	канцы XIX–пачатку XX ст.				
34	Тэма 33. Расія ў 1914–1918 гг.		2		
35	Тэма 34. Славянскія краіны і народы ў XIX–пачатку XX ст.		2		
36	Тэма 35. Станаўленне незалежных дзяржаў у Лацінскай Амерыцы і іх развіццё ў XIX – пачатку XX ст.		2	2	Міні-даклады, адказы на пытанні
37	Тэма 36. Першая сусветная вайна. Асноўныя этапы ваенных дзеянняў. Уплыў вайны на развіццё заходняй цывілізацыі		2		
	Раздзел III Развіццё цывілізацый Усходу ў Новы час				
38	Тэма 37. Асноўныя тэндэнцыі развіцця краін Усходу ў Новы час	2			
39	Тэма 38. Асманская імперыя ў XVI – пачатку XX ст.	2			
40	Тэма 39. Індыя ў XVI – пачатку XX ст.	2			
41	Тэма 40. Кітай XVI – пачатку XX ст.	2			
42	Тэма 41. Японія ў перыяд сёгуната і эпохі Мэйдзі	2			
	Разам	40	28	16	

ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА

Літаратура

Асноўная літаратура

1. История России, XIX век : учебник. В 2 ч. Ч. 2 / Н. А. Проскурякова [и др.] ; под ред. В. Г. Тюкавкина. – Москва : Владос, 2001. – 350, [1] с. : ил., табл. – (Учебник для вузов).
2. Кузьмин, А. Г. История России с древнейших времен до 1618 г. : учеб. для студентов вузов. В 2 кн. Кн. 2 / А. Г. Кузьмин ; под общ. ред. А. Ф. Киселева. – Москва : ВЛАДОС, 2004. – 463, [1] с. – (Учебник для вузов).
3. Новая история стран Европы и Америки XVI-XIX века : учеб. для студентов вузов. В 3 ч. Ч. 2 / А. М. Родригес [и др.] ; под ред. А. М. Родригеса, М. В. Пономарева. – Москва : ВЛАДОС, 2006. – 621 с. – (Учебник для вузов).
4. Новая история стран Европы и Америки XVI-XIX века : учеб. для студентов вузов. В 3 ч. Ч. 3 / А. М. Родригес [и др.] ; под ред. А. М. Родригеса, М. В. Пономарева. – Москва : ВЛАДОС, 2008. – 703 с. – (Учебник для вузов).
5. Новая история стран Европы и Америки XVI-XIX века : учеб. для студентов вузов. В 3 ч. Ч. 1 / А. М. Родригес [и др.] ; под ред. А. М. Родригеса, М. В. Пономарева. – Москва : ВЛАДОС, 2005. – 528 с. – (Учебник для вузов).

Дадатковая літаратура

1. *Бартон, Э.* Повседневная жизнь англичан в эпоху Шекспира / Э. Бартон. – Пер. с англ. С. С. Смольняковой. – М. : Молодая гвардия, 2005. – 243 с.
2. Всемирная история. В 6 т. / Гл. ред. А.О. Чубарьян ; Ин-т всеобщей истории РАН. – Т.3. Мир в раннее Новое время / Отв. ред. В.А. Ведюшкин, М.А. – М. : Наука, 2013. – 854 с.
3. Всемирная история. В 6 т. / Гл. ред. А.О. Чубарьян ; Ин-т всеобщей истории РАН. – Т.4. Мир в XVIII веке / .Отв. ред. С.Я. Карп. – М. : Наука, 2013. – 787 с.
4. Всемирная история. В 6 т. / Гл. ред. А.О. Чубарьян ; Ин-т всеобщей истории РАН. – Т.5. Мир в XIX веке: на пути к индустриальной цивилизации / .Отв. ред. В.С. Мирзеханов. – М. : Наука, 2014. – 940 с.
5. *Глаголева, Е. В.* Повседневная жизнь Франции в эпоху Ришелье и Людовика XIII / Е.В. Глаголева. – М. : Мол. гвардия, 2007. – 333 с.
6. *Диттрич, Т.* Повседневная жизнь викторианской Англии / Т. Диттрич. – М. : Мол. гвардия, 2007. – 382 с.
7. *Елисеефф, В., Елисеефф, Д.* Японская цивилизация / В. Елисеефф, Д. Елисеефф. – Пер. с фр. И. Эльфонд. – Екатеринбург: У-Фактория, 2005. – 526 с.

8. *История Нового времени: 1600–1799 годы: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений* / Под ред. А.В. Чудинова, П. Ю. Уварова, Д.Ю. Бовыкина; изд. 2-е – М. : «Академия», 2009. – 380 с.

9. *Кондратьев, С.В. Английская революция XVII века* /С.В. Кондратьев. – учебник для студ. высш. учеб. заведений. – М. : Изд. центр «Академия», 2010. – 192 с.

10. *Ландина, Л. В. Абсолютизм и абсолютная монархия в российской историографии последней трети XIX – начала XXI в.* / Л. В. Ландина : под науч. ред. В. С. Кошелева. – Минск : Энциклопедикс, 2020. – 816 с.

11. *Пименова, Л. А. Монархия и придворное общество во Франции в конце Старого порядка* : сб. науч. ст. / Л. А. Пименова; под общ. ред. Л. С. Белоусова. – М. : Ист. фак. МГУ, 2018. – Вып. 1. : Научные статьи – ретроспектива. – 410 с.

12. *Чикалов, Р.А., Чикалова, И. Р. Новая история стран Европы и Северной Америки (1815–1918)* / Р. А. Чикалов, И. Р. Чикалова; учебник для студ. ист.ф-тов – Мн. : Выш. шк., 2013. – 686 с.

13. *Чикалова, И. Р. [Не]забытая война: Первая мировая война в документах, публицистике, воспоминаниях и исследованиях современников (1914–1918)* / И. Р. Чикалова. – Мн. : Бел. навука, 2022. – 425 с.

14. *Шоню, П. Цивилизация классической Европы* / П. Шоню. – Пер. с фр. В. Бабинцева. – Екатеринбург: У-Фактория, 2005. – 608 с.

15. *Шоню, П. Цивилизация Просвещения* / П. Шоню. – Пер. с фр. И. Иткина, М. Гистер. – Екатеринбург: У-Фактория; М.: АСТ МОСКВА, 2008. – 688 с.

Метадычныя рэкамендацыі па арганізацыі і выкананні самастойнай работы студэнтаў

Самастойная работа студэнтаў па вучэбных дысцыплінах сацыяльна-гуманітарнага цыкла арганізуецца ў адпаведнасці з Палажэннем аб самастойнай рабоце студэнтаў, зацверджаным Прыказам Міністра адукацыі Рэспублікі Беларусь.

Самастойная работа студэнтаў накіравана на:

- якаснае засваенне і сістэматызацыю атрыманых тэарэтычных ведаў;
- фарміраванне ўменняў па складанню і апрацоўцы розных відаў дакументацыі;
- фарміраванне навыка эфектыўнага пошуку інфармацыі ў фондах архіўных устаноў;
- фарміраванне ўмення выкарыстоўваць атрыманыя веды ў навукова-фондавай дзейнасці музейных устаноў і ў рабоце устаноў краязнаўча-турыстычнай сферы;
- замацаванне практычных уменняў студэнтаў;
- фарміраванне самастойнай думкі;
- развіццё навукова-даследчых навыкаў.

Рэкамендуемыя метады (тэхналогіі) навучання

Асноўнымі метадамі і тэхналогіямі навучання, якія адпавядаюць задачам вывучэння дадзенага абавязковага модуля, з'яўляюцца:

1) метады праблемнага навучання (праблемнае выкладанне, часткова-пошукавы і даследчы метады);

2) асобна арыентаваныя (развіваючыя) тэхналогіі, заснаваныя на актыўных (рэфлексійна-дзейнасных) формах і метадах навучання («мазгавы штурм», дзелавая, ролевая і імітацыйная гульні, дыскусія, прэс-канферэнцыя, навучальныя дэбаты, круглы стол, кейс-тэхналогія, праект і інш.);

3) інфармацыйна-камунікацыйныя тэхналогіі, якія забяспечваюць праблемна-даследчы характар працэсу навучання і актывізацыю самастойнай працы студэнтаў (структураваныя электронныя прэзентацыі для лекцыйных заняткаў, выкарыстанне аўдыё-, відэападтрымкі вучэбных заняткаў (аналіз аўдыё-, відэасітуацый і інш.), распрацоўка і прымяненне на аснове камп'ютарных і мультымедыйных сродкаў гістарычных творчых заданняў, дапаўненне традыцыйных навучальных заняткаў сродкамі ўзаемадзеяння на аснове сеткавых камунікацыйных магчымасцяў (інтэрнэт-форум, інтэрнэт-семінары і інш.).

Па кожным раздзеле і тэме дадзенай вучэбнай праграмы ў адпаведнасці з іх мэтамі і задачамі выкладчыкам (кафедрай) праектуюцца і рэалізуюцца пэўныя педагагічныя тэхналогіі. У ліку найбольш перспектыўных і эфектыўных сучасных інавацыйных адукацыйных сродкаў і тэхналогій, якія дазваляюць рэалізаваць сістэмна-дзейнасны кампетэнтнасны падыход у вучэбна-выхаваўчым працэсе, варта вылучыць: вучэбна-метадычныя

комплексы (у тым ліку электронныя), варыятыўныя мадэлі самастойнай працы студэнтаў, блочна-модульныя, модульна-рэйтывавыя і крэдытныя сістэмы, інфармацыйныя тэхналогіі, метады кейсаў, метадыкі актыўнага навучання.

Дыягностыка сфарміраванасці кампетэнцый студэнта

1. Патрабаванні да ажыццяўлення дыягностыкі.

Працэдура дыягностыкі сфарміраванасці кампетэнцый студэнта ўключае наступныя этапы:

- вызначэнне аб’екта дыягностыкі;
- выяўленне факта вучэбных дасягненняў студэнта з дапамогай крытэрыяльна-арыентаваных тэстаў і іншых сродкаў дыягностыкі;
- вымярэнне ступені адпаведнасці вучэбных дасягненняў студэнта патрабаванням адукацыйнага стандарта;
- ацэньванне вынікаў выяўлення і вымярэння адпаведнасці вучэбных дасягненняў студэнта патрабаванням адукацыйнага стандарта (з дапамогай шкалы ацэнак).

Рэкамендаваныя сродкі дыягностыкі вынікаў вучэбнай дзейнасці студэнтаў.

Арганізацыя самастойнай работы студэнтаў прадугледжвае падрыхтоўку студэнтамі інфармацыйных матэрыялаў па найноўшай гісторыі.

Для дыягностыкі кампетэнцыі студэнтаў прадугледжваецца выкарыстанне наступных сродкаў дыягностыкі:

- тэсты з выкарыстаннем заданняў адкрытай і закрытай формы па асобных раздзелах і дысцыпліне ў цэлым;
- пісьмовыя заданні па асобных раздзелах дысцыпліны;
- вуснае апытанне падчас заняткаў;
- выступленні студэнтаў на семінарскіх занятках па распрацаваных імі тэмах;
- падрыхтоўка і абарона рэфератаў.

2. Шкала ацэнак.

Ацэнка вучэбных дасягненняў студэнтаў на экзаменах па дысцыплінах сацыяльна-гуманітарнага цыкла праводзіцца па дзесяцібальнай шкале.

Ацэнка вучэбных дасягненняў студэнтаў ажыццяўляецца паэтапна па канкрэтных раздзелах (тэмах) вучэбнай дысцыпліны, здзяйсняецца кафедрай у адпаведнасці з абранай установай вышэйшай адукацыі шкалай ацэнак.

3. Крытэрыі ацэнак.

Для ацэнкі вучэбных дасягненняў студэнтаў выкарыстоўваюцца крытэрыі, зацверджаныя Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь.

4. Рэкамендуемы дыягнастычны інструментарый.

Для дыягностыкі сфарміраванасці кампетэнцый студэнтаў пры выніковым ацэньванні рэкамендуецца выкарыстоўваць педагагічныя тэсты і

тэставыя заданні; рознаўзроўневыя кантрольныя працы і заданні; залік (экзамен).

Пытанні для самастойнай работы

1. Якія навуковыя і тэхнічныя дасягненні Еўропы звязаныя з ялікімі геаграфічнымі адкрыццямі?
2. Чаму ўзнікла патрэба ў пошуку марскога шляху ў Індыю?
3. Якімі грамадствамі былі дакалумбавы цывілізацыі Амерыкі?
4. Якім чынам была арганізавана каланіяльная ўлада Іспаніі на новых тэрыторыях?
5. Якім чынам адбывалася заваяванне Мексікі і Перу?
6. У чым заключалася дзейнасць каталіцкай царквы на новых тэрыторыях?
7. Як змяніліся гандлёвыя шляхі?
8. Што такое “рэвалюцыя цэн”?
9. Якое месца займалі Нідэрланды ў сістэме Свяшчэннай Рымскай імперыі?
10. У чым заключаўся эканамічны, палітычны, рэлігійны прыгнет Іспаніі?
11. На якія плыні падзяляліся паўстаўшыя?
12. У чым сутнасць “Генцкага суцішэння”?
13. Якія мэты ставіў перад сабой Вільгельм Аранскі?
14. Калі была абвешчана і якой была па характары Рэспубліка Аб’яднаных правінцый?
15. Якія фактары эканамічнага і палітычнага развіцця Нідэрландаў абумовілі лідэрства гэтай краіны на працягу XVII ст.?
16. На якія перыяды падзяляецца эпоха Адраджэння?
17. Чым быў выкліканы культурны ўздым у краінах Еўропы?
18. Чаму менавіта ў Італіі пачаўся культурны ўздым?
19. У чым заключалася пераемнасць культуры Адраджэння і антычнасці?
20. Якія навукова-тэхнічныя дасягненні перыяду вы ведаеце?
21. Што новага з’явілася ў гістарычных і палітычных канцэпцыях перыяду Адраджэння?
22. У чым заключаліся асаблівасці італьянскага Адраджэння?
23. У чым была спецыфіка англійскага Адраджэння?
24. Якія спецыфічныя рысы мела французскае Адраджэнне?
25. Што такое Паўночны Рэнесанс?
26. Што такое рацыяналізм?
27. Якія рысы набыла культура XVII ст.?
28. Якімі рысамі вызначалася класічная навука?
29. Што такое барока і якім чынам яго прынцыпа рэалізоўваліся у розных відах мастацтва?
30. Якія былі ўласцівасці класіцызма?
31. Якія адметныя рысы іспанскага мастацтва дадзенага перыяду вы ведаеце?
32. Якія дасягненні культуры Францыі дадзенага перыяду вы ведаеце?
33. Што такое маньерызм?

34. У чым заключаліся спецыфічныя рысы галандскага і фламандскага мастацтва?

35. Якія стылістычныя асаблівасці вылучалі заходнеўрапейскую літаратуру дадзенага перыяду?

36. У чым заключалася разнастайнасць стылевых накірункаў у культуры XIX ст?

37. Якія спецыфічныя рысы ўласцівыя для рамантызму? Каго з найбольш вядомых яго прадстаўнікоў у Еўропе і Расіі вы ведаеце?

38. Што такое сентыменталізм?

39. У чым асаблівасці рэалізма ў літаратуры? Каго на працягу XIX ст. з найбольш вядомых яго прадстаўнікоў вы ведаеце?

40. У чым прынцыповае адрозненне літаратуры і мастацтва мадэрнізма ад рэалізма? Якія мадэрнісцкія плыні вы ведаеце?

41. Якія найбольш вядомыя тэхнічныя дасягненні XIX ст. вы ведаеце?

42. Як і дзякуючы чаму на працягу XIX ст. змяніліся ўмовы жыцця еўрапейцаў?